

ELOFIZETÉS.

HELYBEN ÉS VIDEKEN

Egy évre ... 36 kor.
Fél évre ... 18 kor.
Egy negyed évre ... 9 kor.
Egy hóra ... 3 kor.

Nyilttéri közlemények
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1917.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szerda, augusztus 22.

Mindennap

új miniszterelnök.

A magyar politikai élet organizmusáról pontos diagnózist állapíthatunk meg. Nem is kell hozzá egyetemi professzori tudás, hogy kimondhassuk az ítéletet: a magyar politikai élet a bizonytalanság betegségében szenved és az orvosok egész légiója igyekszik ezt a bajt enyhíteni. Nem organikus baj-e az, hogy el kell távoznia a kormányról ama férfiaknak, akik a nemzet többségének bizalmát bírják, akik az ország ügyeit a leg súlyosabb időkben is viszonylag jól vezették és akik mögött ma is ott áll a képviselőház többsége. Nem bámulatba ejtő-e az, hogy egy harmincat esztendő, politikai iskolázottság nélküli ifju kerül az élére olyan kormánynak, amelyben a politikai pálya évtizedes műveltségű és a parlamenti párvadal mesterbajnokai ülnek.

Nem súlyos tünete-e az a parlamenti betegségnek, hogy az egészen fiatal miniszterelnök után az öregek vonulnak fel és titokzatos, rejtelmes birkózás előzi meg a bölcsességben megőszült egyik politikus felülkerekedését.

Amikor már mindenki — Andrássy is — azt remélte, hogy ő kapja meg a kormányelnöki pálcát, hirtelen és váratlan Wekerle került ki a budai várpalota sülyesztőjéből. Mi akar ez lenni? Miért kell mindennap új miniszterelnököt kapnia az országnak? Miért nem hagyják meg a fórumon azokat, akik egyensúlyban tudták tartani a magyar parlamenti életet és akiknek vezérében megvan ugy a képesség, mint a törhetlen erély a magyar nemzeti érdekek sérthetlenségének megvédésére.

A hirtelen kezu taktika kezd nagyon állászó lenni. Az egész kísérletezés ugy tünik fel, mintha a munkapárt tömör táborának megbontására rendeződnek. Az ambiciózus ifju kezdőnek nem sikerült ocsábitani az elvhu munkapártot és azt hiszik, hogy a politikai hódítás minden eszközzel rendelkező tapasztalt öregek nagyobb sikert tudnak majd elérni ezen a sikamlók területen. Nagyon csalódnak. A munkapárt megfogja mutatni hogy egységében semmiféle kísérletezés megbontani nem tudja.

Véres francia offenzíva Verdunnel.

Berlin, augusztus 21. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harter:

Rupprecht bajor trónörökös hadsereportja:

A flandriai és Arras arcvonal egyes szakaszain időnként erős pusztító tüzelésen kívül nem volt nagyobb harci tevékenység.

A német trónörökös hadsereportja:

A Verdun előtti csata első napja a franciákra nézve ugyanolyan leelőlyásu volt, mint a nagy angol támadások Flandriában július 31-én és augusztus 16-án. Az anyagokban való fölény és az emberek minden tekintet nélkül való harcra való nem tudták megtörni a német harci erőt. A támadás meghiúsultával több mint 20 kilométernyi arcvonalon csekély helyi eredmény áll szemben. Augusztus 11-én kezdődött a hatalmas tüzérségi előkészítés a nagy támadáshoz, amelyet Anglia parancsára Franciaország hadserege tegnap végre hajtott. Az ellenség erős tüzérségi tüzelése, amely a támadást megelőző órákban a végéig fokozódott állásainkat az Avocourti erdőtől a Caurieres erdő keleti széléig nagy pusztító tölcsermezővé változtatta. 20-án kora reggel francia gyalogság sűrű tömegekben az előretolt tüzérség védelme alatt mélyen tagozva tört előre. A fekete és fehér franciák sok helyen behatoltak védelmi zónánkba, amelyben minden előre tett lépést súlyos áldozatok után kellett kiküzdniük. Elkeseredett közelharc és erőteljes ellentámadás az ellenséget majdnem mindenütt visszavetették. A hatalmas harc egész nap ide-oda hullámozott. A Maas nyugati partján csak a Morthomme magaslat és a Bois de Corbeau déli széle maradt a franciák kezén. Állásaink közvetlenül a hegyek északi lejtőjén fekszenek. A keleti parton még kevésbé tolódt el a harci vonal. A 34-es magaslaton. Sanogreuxtól délre és a Fosse erdőben az ellenség némi tért nyert. A hadvezetőség rendszabályai fényesen beváltak. A példás vitézséggel és kitartással küzdő gyalogságon kívül sok elismerés illeti a tüzérséget is, melynek megsemmisítő tüzelése az ellenséges előmozdulatokat és a támadáshoz való felvonulást érzékenyen akadályozta és amelynek kiemelkedő része volt az eredményes védelemben. A többi fegyvernem, kü-

lönösen az utászok és a repülők is nagyban hozzájárultak a nap sikeréhez. A francia gyalogság veszteségei a tömegek harcra való képességet rendkívül súlyosak. A Verdun előtti csata még nem ért véget. Ma reggel az arcvonal sok pontján új támadások lobbantak fel. A vezérek és csapatok biznak a kedvező befejezésben. 26 ellenséges repülőgépet lelőttünk, mi öt repülőgépet veszítettünk.

Keleti harter:

Változatlan.

Macedóniai harter:

Nincs ujság. Ludendorff, első főszállásmester. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Jól állunk az Isonzónál.

— Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Az Isonzó csata az eddigi hevességgel folyik. A harcok súlypontja a Karszt fensíkon van. Jól állunk.

Budapest, augusztus 21. (Hivatalos.) A főhadiszállás jelenti:

Keleti és Balkán-harter.

Változatlan.

Olasz harter:

A 11-ik Isonzócsata teljes erejével folyik. Az ellenség mindent elkövet, hogy 10 véres csatából győzelmesen kikerült védelmünket megtörje. Ez a Juli Alpoktól az Adriáig terjedő csatater egyetlen pontján sem sikerült neki. A 70 kilométer hosszú vonal északi szárnyán, Vrsic és Kim szakaszon, az olasz támadás a sziklás területnek megfelelően egyes lökésekre bomlott, amelyeket mind simán visszavertünk. Auzától délre és Canaletól keletre új erők harcra valóval az ellenségnek sikerült arcvonalunkat kissé visszaszorítani. Az olasz támadást Vrh-nál felfogtuk, miután egyes osztagok a teljes bekerítésig megtartották állásukat és azután a támadókon át vonultak vissza. Desola és a Wippach között éjjel-nappal tartó harcokban egyik támadás a másik után meghiúsult. A 7. lövész-ezred kivül ismét különösen kitüntette magát a dicsőséges 1. népfelkelő dandár, amely alsó és felső Ausztriából nyeri kiegészítését. Épp ily eredményesen küzdöttek a Karszt fensík derék védői is. Itt a szétrombolt Selo falu meghódítása az egyetlen helyi siker, melyet az ellenség ezer és ezer ember feláldozása árán el tudott érni. A két csatanapon több mint 5600 fogoly és

30 géppuska maradt kezünkön. Arzierótól északra nyugatra a második tiroli császárvadászvezény osztagai és rohamjárórei 4 tisztet, 50 főnyi legénységet, 1 géppuskát hoztak magukkal az olasz árokból. — **A vezérkar főnöke.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Köln. A Kölnische Zeitung jelenti az Isonzó frontról: Az első harci napok eredményeképp meg lehet állapítani, hogy az olaszok óriási erőfeszítésének nincsen más eredménye, minthogy hadosztályaiknak nagy része elintéződöttnek tekinthető. Több hadosztály vérzett el eddig.

Tiszát táviratilag értesítették.
Bécsből jelenti, hogy Tisza István grófot, aki egy lovas hadosztály törzsénél teljesít szolgálatot az erdélyi harctéren, táviratilag értesítették hívei Wekerle kinevezéséről. A munkapárt legközelebbi pártkonferenciáján hív össze, amelyen remélik Tisza megjelenését is.

Serényi ajánlatára Wekerle lett a miniszterelnök.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Az Esterházy-kabinet válságán igen rövid lefolyású volt, a döntés tegnap délben már megtörtént: öfelsége Wekerle Sándor dr. volt miniszterelnököt nevezte ki miniszterelnökké. Esterházy Mór gróf miniszterelnök lemondásától Wekerle kinevezéséig eltelt idő alatt a kulisszák mögött lefolyt eseményekről, valamint a Wekerle kinevezésével beállott politikai helyzetről hiteles információk alapján módunkban van érdekes részletekkel szolgálni. Mikor Esterházy Mór gróf beadta lemondását, Pallavicini György ögróf közölte a lemondást Andrassy Gyula gróffal, aki akkor Gastemben tartotta kuráját. Andrassy a kurát félbeszakítva Gastemből Bécsbe sietett és itthon ezalatt a pártok és a kabinet tagjai Esterházyt mindenáron maradásra akarták bírni, de mikor ez lehetetlennek bizonyult, egyértelműleg Andrassy Gyula gróf mellett foglaltak állást, aki különösen Vázsonyi érzködésére a ház esetleges feloszlatásának programjába vette. Ezzel szemben a király változatlanul azon az állásponton állott, hogy azt a személyeskedő harcot, ami Tisza és Andrassy között eszlen-dök óta kisebb-nagyobb hevességgel, de változatlanul folyik, nem lehet most úgy megoldani, hogy Andrassy legyen a miniszterelnök. A király e határozott állásfoglalása után Serényi Béla gróf kapott meghívást a királyhoz, akinek öfelsége a miniszterelnökséget is felajánlotta, de Serényi gróf a megbízatást elhárította magától és kihallgatásán alkalma lévén értesülést szerezni a király felfogásáról — ő ajánlotta Wekerle Sándort Esterházy utódjául. Hiteles hírünk van arról, hogy Andrassy nem is tudott Wekerle várható szerepéről és mikor Andrassy szombaton audienciára jelentkezett, ami azonban elmaradt, Wekerle megbízatása már befejezett dolog volt.

kuria elnöki székét és utódja Polónyi Géza volt igazságügyminiszter lesz, aki tegnap az Országos Kaszinóban közel két óras megbeszélést folytatott — Wekerle Sándor akkor már deszignált miniszterelnökkel. Természetesen ezt a hírt csak kuriozumként közöljük, de megállapítjuk ezzel szemben, hogy Vázsonyi Vilmos nem kerül többé vissza az igazságügyi miniszteri székbe.

Az Esterházy-kormány tagjai tegnap délután minisztertanácsra gyűltek össze, amelyen Apponyi kivételével, akét betegsége akadályozott a megjelenésben, a kormány valamennyi tagja részt vett. Esterházy bejelentette, hogy Wekerle Sándor kinevezése befejezett dolog, mire a kabinet tagjai szolidaritást vállaltak egymásért, hogy csak úgy maradnak meg a Wekerle-féle kabinetben, ha Wekerle is vállalja mindazokat az elvi és személyi megállapodásokat, amelyek az Esterházy-kormányt kötik.

Mi történt a koronatanácsban?

Tegnap koronatanács volt a mely azonban nem volt benne a király előre elkészített programjában, tegnap délben határozták el, az Esterházy kormány tagjainak kérésére. A király huszártábornoki egyenruhában elnökölt, jobbra tőle Esterházy Mór gróf ült századosi egyenruhában, balra Ugron Gábor belügyminiszter. Hosszabb beszéddel nyitotta meg a tanácskozást IV. Károly, aki feltűnő szeretettel és megindultsággal emlékezett meg Esterházy Mór betegségről, amely a miniszterelnökké válást szükségessé fette. Kijelentette, hogy az Esterházy kormány vállalt programja teljes mértékben kötelezi Wekerlet, így semmi akadály van annak, hogy a kabinet tagjai zavartalanul tovább dolgozhassanak és a miniszterek valamennyien megmaradjanak a helyükön. Ez királyi öhajítása is, mert az Esterházy kormány tagjai egyenként is, egészükben is megindíthatatlan bizalmát bírják. A választójog megvalósítása a kormány első feladata, addig tehát, amíg a választójog törvény erejére emelkedik, maradjanak együtt és ugyanazzal a bizalommal, szolidaritással és áldozatkészséggel támogassák Wekerle Sándort, mint Esterházyt.

A király, miután az elője terjesztett lemondási kérvényt így elintézte, a kormány tagjai ugyanis sorra kifejezték készségüket, hogy hivatalukban megmaradnak. Hadik János grófhhoz, a Közélelmzési Hivatal elnökéhez intézett meglehangu felszólítást, kérve őt, hogy maradjon meg Wekerle alatt is állásában.

Miért nem Andrassy?

A munkapárton úgy tudják, hogy Andrassy Gyula gróf miniszterelnöksége a választások kérdésén hiúsult meg.

Egy másik forrás szerint mindenféle változól és találgatással szemben meg kell állapítani, hogy ennek oka kizárólag külpolitikai kérdésekben keresendő.

Vázsonyi távozásáról beszélnek.

E szerint befejezett tény volt, hogy a koronatanács eredményeképp az Esterházy kormány összes tagjai megmaradnak. Ez a híresztelés kissé korai, mert Wekerle ugyan felszólította az Esterházy kormány összes tagjait tárcáik tovább vitekére, azonban ezideig még nem nyilatkoztak valamennyien, és Apponyin kívül Vázsonyi Vilmos sem tett hír szerint kötelező nyilatkozatot. Mint Vázsonyi barátai körében tudják, Vázsonyi tulajdonképpen annak idején csak Esterházy Mór gróf kedvéért vállalt tárcát. Az a meghitt baráti viszony, amely közöttük volt, a lefolyt hónapok alatt még csak fokozódott, úgy hogy Esterházy és Vázsonyi nemcsak mint egy Kabinet tagjai álltak egymás mellett, hanem Vázsonyi a baráti melegségtől vezettetve, készséggel iparkodott a miniszterelnök útjából minden akadályt elhárítani, személyi áldozatok árán is. A válság utolsó napjaiban még szorosabbá fűződött kettejük között a barátság. Vázsonyi barátai attól tartanak, hogy Esterházy távozásával Vázsonyi is el akarja hagyni a miniszteri széket. Esterházy ma délelőtt hosszabb búcsulátogatást tett Vázsonyi Vilmosnál.

Arra vonatkozóan, hogy Vázsonyi Vilmos tagja marad-e a kabinetnek — mint beavatott helyről értesülünk — ez a kérdés illetve Vázsonyi magatartása kizárólag az igazságügyi tárcával van összefüggésben és semmi vonatkozásban nincs a választójog kérdésével.

Változásokat várnak a kabinetben.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A Magyar Tudósító jelenti: Több lap mai számában azt a hírt közli, hogy a kormány mai összetételében a közel jövőben jelentős változások várhatók. Mint a Magyar Tudósító illetékes helyről értesül, ez a híresztelés merő kombináción alapul és nem felel meg a valóságnak, Wekerle Sándor miniszterelnök minden félreértést kizáró módon jelentette ki ismételtlen, hogy a kabinet tagjainak személyében változás nem történik. Teljesen rosszakaratu koholmány egy lapnak az a híre is, hogy az új kabinet kinevezésénél hiányozni fog Apponyi Albert gróf neve és a kabinetből való kiválásának oka a kultuszminiszternek a román nemzetiségi kérdésben elfoglalt álláspontja. Ilyen nyilatkozatot vagy olyan kijelentést, amelyből erre lehetne következtetni, sem Wekerle Sándor, sem Apponyi Albert gróf nem tettek. Nem felel meg a valóságnak az a hír sem, hogy Grätz Gusztáv pénzügyminiszter elhagyja állását. Mint a Magyar Tudósító értesül, Grätz Gusztáv egyelőre továbbra is megmarad állásában.

Ezzel szemben egy estilap azt írja, hogy valószínűleg nem marad helyén Mezőssy Béla földművelésügyi miniszter sem, akinek helyét Lescsánszky Sándor nyugalmazott államtitkárral szeretné Wekerle betölteni. E lap szerint Wekerle nem biztos a pozíciója, Apponyin mulik minden, akét minden politikai eszközzel igyekeznek befolyásolni. Bizonyosra veszik azt is, hogy Wekerle a munkapártból egy embert sem sikerül megnyernie és a többség szerzésére irányuló törekvései époly sikertelenek maradnak, mint Esterházy Mór grófé.

Az események most már ugyyszólván rövid órák alatt gyorsan keverték egymást. Wekerle Sándor vasárnap reggel Serényi Béla gróffal együtt Budapestre érkezett. A délelőtti folyamán meglátogatta a minisztereket és felszólította őket, hogy tárcáikat tartásuk meg az ő elnöksége alatt is. Vázsonyi Vilmos maradását két feltételhez kötötte; ha a kormány megvalósítja a választóreformot a már megállapított keretekben és ha erre a célra a mostani képviselőházban nem kap többséget, új választásokat rendel el.

Wekerle Sándor dr. miniszterelnökké történt kinevezése után kijelentette, hogy a kabinet valamennyi tagja felszólítására helyén marad.

Wekerle tegnapi látogatásai után politikai körökben erősen tartotta magát az a kombináció, hogy az Esterházy kormány tagjai közül Mezőssy Béla gondolkozási időt kért, Batthyány Tivadár gróf pedig okvetlen kiválik a kabinetből. Ugyancsak befejezett tényként emlegették — hogy ögróf Pallavicini György miniszterelnökségi államtitkár távozik helyéről. Viszont mint egy nevezetes és feljegyzésre érdemes változásról rebesgették, hogy t. i. Grecsák Károly igazságügyminiszter rövidesen elfoglalja a

De azok részéről sem számíthat támogatásra, akik a munkapártból Zichy János gróf felé huznak, mert Zichy maga sem hajlandó az Eszterházy kormány programját változtatlanul átvevő új kormányelnököt segíteni.

Amíg az új helyzet kialakul, az eddigi kormányzat lényeges változásokon fog keresztülmenni. Irányadó helyről közlik erre vonatkozóan a fővárosi tudósítónk: - következőket: A kabinet tagjait, különösen Serényi Béla grófot nem érintette kellemesen Wekerle kinevezése. Eszterházy mellett ugyanis minden miniszter saját politikáját követte. Wekerle miniszterelnöksége mellett természetesen nem lesz lehetséges, hogy az egyes miniszterek saját személyükre csináljanak politikát és a kabinet politikai vezére kizárólag Wekerle lesz. Annak se lesz helye jövőben hogy Wekerle szemében ütköztetésnek játsszák ki a demokráciát, lévén Wekerle született demokrata. Senkinek sincs joga ahhoz, hogy Wekerlénél különb demokratának vallja magát, viszont természetesen Wekerle a maga megjegyzésedett liberális programját nem lesz hajlandó elszavakért feláldozni.

Mint fővárosi tudósítónk beavatott helyéről értesül személyi változásokról egyelőre nincsen szó. Pallavicini György ögróf miniszterelnökségi államtitkár, aki lemondani készült, ma délben szintén visszavonta lemondását. Új tagja lesz a kormánynak Hadik János gróf, aki elhatározta, hogy a közéletmezés ügyét, mint tárcanélküli miniszterséget fogja vállalni. Grátz Gusztáv is egyelőre helyén marad. A pénzügyminiszter csak akkor fog eltávolítani helyéről, ha a kabinet végleges rekonstrukciója bekövetkezik. Helyükön maradnak az összes főispánok is, akiket az új kormány má táviratilag Budapestre rendelt. Állítólag Wekerle Temesmegye és Temesvár főispánjává Joannovics Sándort fogja kinevezni. E pillanatban még csak Apponyi Albert gróf minisztersége bizonytalan, de ez is csak formailag, mert Tóth János még nem hozta el Apponyi üzenetét Wekerle számára. Hiteles értesülések szerint Apponyi is megtartja tárcáját.

Elégedetlenség a kormány tagjai közt.

Az általános helyzet különben változatlanul bizonytalan. Annak látják ezt a kormányt támogató pártok, sőt a kormány egyes tagjai is, akik a változott viszonyokkal nincsenek megelégedve és lehangoltságukat nem is titkolják. A volt koalíciós pártok nem érzik szilárdnak lábuk alatt a talajt, különösen azért, mert Wekerle egyelőre csak a választójog megalkotására nézve adott programot és további munkatervét csak annak elfogadása után fogja megismertetni. Semmi egyéb ez, mint bevallása az ideiglenes állapotnak, amelyet cáfolatokkal sem lehet elhomályosítani. A kabinet kinevezése után Wekerle megkezdi tárgyalásokat a parlamenti helyzet szanálására. A koalíció Achilles sarka továbbra is a munkapárt, aminek elnökségével Wekerle a legközelebbi napokban tárgyalásokat kezd. Érintkezésbe lépett a kormányelnök a képviselőház elnökségével is a Háznak szeptember közepén leendő összehívása iránt, amikor a miniszterelnök ismerteti fogja programját.

Az Eszterházy kormány tagjai, mikor Wekerle kinevezését már befejezett dolognak vélték, attól tartottak, hogy Wekerle most ficsorit fog és lebillenti a hatalomból egykori ellenfeleit. Éppen ezért a kormány tagjai vasárnap minisztertanácsot rögtönöztek és szolidaritást fogadtak, hogy Wekerlét csak úgy támogatják, ha átveszi őket, különben ellene fordulnak és a helyzetet felborítják. Természetesen a különféle személyi aspirációkat a kabinet tagjai sietnek egybekapcsolni a választójog kérdésével. Ez a vérszerződés nem lesz feloldozás meg Andrásynak, mert ő azt remélte, hogy a kormány tagjai feltétel nélkül szembefordul-

nak Wekerlével és akkor csak ő jöhet. A miniszterek viszont így gondolkodtak, hogy Wekerle esetleg nélkülük is próbálkozhatik, és ha vállalkozása meghiúsulna, akkor Zichy János gróf kapna megbízást. Az Eszterházy kormány állásfoglalása nem érte váratlanul Wekerlét, nyomban átlátta a helyzetet és magasabb célok érdekében akceptálta is azt. Tudatába van azonban annak, hogy a mostani állapot tarthatatlan és

megvan már programja a jövőre.

Kizárólag arról van szó, hogy tető alá kerüljön a választójog. Amíg ezt megcsinálják, helyén marad a mostani kabinet, amelynél azonban mai összetételében kizárólag a választójog megalkotásának programja ad létjogosultságot. Ha ez megvan, megszűnt az az alap, amelyen a mostani kabinet tagjai már eltérő pártállásuknál fogva is, együtt maradhatnak és Wekerle hozzájárul koncepciózus programjának megvalósításához, amely a következő:

1. Új pártalakulás Magyarország közigazgatási és pénzügyi reorganizációjának vezéreszméje alapján.

2. a kiegyezés tető alá hozatala.

3. szilárd és Károlyi féle kalandos tervek föl mentes külpolitika.

Természetes, hogy e program megvalósításához a jövőre nézve megvannak Wekerlének kiszemelt munkatársai is, akik majdán a koncentrációs kabinetben fognak helyet foglalni, olyképen, hogy a koncentrációs alakulás támasza magának Wekerlének parancs...

Aradi ügyvédek tisztelgése a főispánnal.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradi ügyvédi kamara ma délelőtt tizegy órakor Parecz Béla dr. elnök vezetésével megjelent Barabás Béla főispán előtt, hogy őt, mint azt a kartársukat, aki hosszú évtizedekig működött ügyvédi pályán, most, hogy díszes közjogi méltóságba jutott, üdvözléjk. Parecz dr. rendkívül közvetlen és megkapó szavakkal válaszolt az a meleg és baráti szereteten nyugvó kapcsolatot, amely az aradi ügyvédek a főispánnal mindig összekötötte. Rámutatott arra, hogy azért nem jelentek meg az installáció után közvetlenül, mert úgy értesültek, hogy a főispán csak ama testületek tisztelgését óhajtja fogadni, akikkel közvetlen érintkezést tart fenn, de mert mindig szeretettel és nagybecsüléssel viseltettek kartársuk iránt és ezeket az érzelmeket a jövőben is ápolni óhajtják, eljöttek hozzá, hogy megmondják neki, mennyire közös a céljuk mennyire igazak azok a szavak, amelyeket a főispán székfoglaló beszédeben mondott, amikor azt hangsúlyozta, hogy azoknak védője akar lenni, akiknek a jogokból legkevesebb jutott. Az aradi ügyvédek bármilyen politikai táborba tartozzanak is, bármilyen divergáló utakon járjanak is, a kollegialitás terén mindig példásan tartottak össze és mint hogy a főispánnak előbb említett és vallott elvét a maguk részéről mindig megvalósítani törekedtek, ezért eme kötelekeknl fogva ma is a maguk kartársának tekintik és vállalt feladatainak megoldásához szerencsét óhajtottak kívánni.

A főispán ugyanilyen meleg szeretettel áthallott szavakkal válaszolt és kijelentette, hogy mind a mai napig arra törekedett, hogy azokat a szent kapcsolatokat, amelyek őt az ügyvédi karral összetartják fentartassa és csak a törvény rideg parancsának engedelmességet, amikor éppen ma fájó szívvel írta meg azt a levelet, amelyben kéri a budapesti kamarát, hogy tagjai sorából törölje. Sok öröm és sok keserűség érte az ügyvédi pályán, de mégis csak nagy gyönyörűséget nyújtott, mert az ő lelkiületének az felel meg legjobban, ha az együgyűeket és ügyetleneket védheti. Programjának ezt a pontját, ma, amikor Arad vá-

rosában szavának sulya és befolyásának ereje van, szent kötelességének tartja megvalósítani. Kérte az ügyvédek, hogy ebben a törekvésében támogassák őt barátilag, mert ő továbbra is barátainak és testvéreinek tekinti az aradi ügyvédek, akik közt élt és akik közt pályájának a mai delelőjére elért.

A megjelentek harsány éljenzéssel fogadták a főispán szívéhez szóló szavait. Miután a főispán a megjelentek mindegyikével kezet fogott, még néhány percig elbeszélgetett a küldöttséggel, amely nem tartózkodott sokáig nálamert látta, hogy a főispán előszobája tele volt ügyes-bajos emberekkel, akik csakugyan úgy jöttek hozzá, mint ahogy ő azt mondta: védelmet keresni, kérni a támogatását.

Itt írjuk meg, hogy a főispán néhány napra Budapestre utazott, hogy résztvegyen a Hadigondozó központ ülésén.

Az Aradi Kereskedők Köre nagyszámú küldöttsége kereste föl vasárnap délelőtt Barabás Béla dr. főispánt, hogy őt hivatalba lépése alkalmából üdvözlője. A küldöttség élén Kneffel Lajos, a kör elnöke intézett beszédet Barabáshoz, megemlékezve azon érdeklődésről, amelyet Barabás régebbi időkben a kereskedelem és specialisan az Aradi Kereskedők Köre által megindított mozgalmak iránt tanúsított. Kérte a főispánt, hogy ma, amikor a tisztességes kereskedők annyi nehézséggel, a többek között a láncereskedelem által előidézett bajokkal kénytelenek küzdeni, legyen a kereskedők igazságos ügyeinek pártfogója. Az üdvözlésre Barabás Béla szívélyes, közvetlen szavakkal válaszolt. Nem akar — ugymond — általánosságban hangzó frázisokat használni. Kéri a megjelenteket, akikben többnyire régi ismerősöket köszönhet és a többi kereskedőket, hogy konkrét esetekben forduljanak hozzá és minden igazságos ügyet meghallgat és tőle telhetően segíteni is fog. A küldöttség tagjai lelkesen megjelenezték a főispánt.

Sztrájk

az aradi nyomdákban.

(A női szakmunkások bérkövetelés miatt abbahagvták a munkát.)

Az aradi nyomdai szakmunkások és munkásnők az elmúlt héten ismét bérkövetelést támasztottak a nyomdatulajdonosokkal szemben. A mai eddig évezett és több ízben emelt drágasági pótlékon kívül újabb fizetésemelést kértek, még pedig a férfi-szakmunkások heti 10 koronát, a női munkások heti 6 koronát. A nyomdatulajdonosok nem zártkóztak el a kérelem teljesítése elől és a üztésemelést adandó összeg nagyságának megállapítását az országos árszabálybizottságra bízták, mely bizottság felerészben nyomdatulajdonosokból, felerészben pedig munkásokból áll. Az árszabálybizottság a múlt héten tartott ez ügyben ülést és kimondta, hogy a férfi-szakmunkásoknak hetenkint 10 korona és a női-munkásoknak hetenkint 4 korona fizetésemelés jár. Ezt a határozatot úgy a nyomdatulajdonosok, mint a munkások magukra nézve kötelezőleg elismerték és már szombat a szakmunkások 10 koronával és a női munkások 4 koronával több fizetést kaptak.

A női munkások azonban a kollektív szerződés ellenére nem fogadták el az árszabálybizottság határozatát, nem elégedtek meg a heti 4 korona fizetéstöbblettel és miután nem kapták meg a kért heti 6 koronás javítást, ma reggel nem állottak munkába. A nyomdaüzem természetesen megbénult erre a napra és a nyomdatulajdonosok egyéb munkaező hiányá-

ban kénytelenek voltak a női munkások követelését teljesíteni. A nyomdaipar nagyon küzdelmes napokat él át, a nyomdaiparhoz szükséges összes anyagok horribilis módon megdrágultak és az árak nap-nap utána még mindig

emelkednek és ezenkívül a bérkövetelések még nem álltak meg ennél a határnál, úgy, hogy a mai viszonyok közepette csak a legnagyobb áldozatok árán lehet a lapnyomdákat üzembent tartani.

Michaelis kancellár a pápa békejegyzékéről.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Érkezett reggel 3 órakor.

Közben megérkezett a pápa jegyzéke

amelynek tartalma ismeretes.

Ami a békejegyzék tartalmát illeti, addig állást nem foglalhatok, amíg szövetségeseinkkel e tekintetben nem állapodtunk meg. Ezidő szerint általánosságban csak két irányban nyilatkozhatom. Valószínű, hogy a pápa elhatározását a központi hatalmak befolyásolták. A jegyzék a katolikus egyház fejének spontán elhatározása. Kijelenthetem, hogy

az eddig folytatott politikáknak

megfelel,

amennyiben minden becsületes kísérletet a béke érdekében üdvözlünk. A válasz tekintetében tárgyalásban vagyunk szövetségeseinkkel és ama reményemnek adok kifejezést, hogy ez a lépés egyetlen szívünkhöz közelekvő célunkhoz, hazánk tisztességes békéjéhez fog vezetni.

A kancellár a pápa békeajánlatáról szóval szóra így nyilatkozott:

Abban a helyzetben, amelyet itt önöknek vázoltam érkezett meg a pápa béke jegyzéke. A békenyilatkozat alap gondolata megfelel annak az állásnak amelyet a pápa egész személyiséggel betölt és annak a hivatásnak, hogy ő pásztor a katolikus kereszténységnek. A pápa gondolat gondolat mentében hemlock-terbe helyezkedik és a hatalom és a fegyverek a formális békének és az erkölcsi törvénynek kell lépnie. Ezen az alapon fejt ki javaslatait és jut azokhoz a további következtetésekhez amelyet a béke bekövetkezése fog maga után vonni. Ami már most a nyilatkozat anyagi tartalmát illeti véleg nem foglalhatók állást, mielőtt szövetségeseinkkel megállapodásra nem jutottunk. Csak általánosságban nyilatkozhatok két irányban. Először kell foglalni egy részt ama felfogás ellen, hogy a pápát, elhatározására a központi hatalmak befolyása, gyakorolta. Megállapítható, hogy a pápának a hadviselő államokhoz intézett nyilatkozatát mint a sajtóból is kitűnik, a katolikus egyház fejének spontán elhatározása alkotja. Ki kell jelentenem más részből, hogy bár a részletekbe való állásfoglalást fenn kell tartanom, hogy több ízben tanúsított magatartásunknak és december 12 óta követett politikáinknak megfelel, hogy minden olyan kísérletet, amely a béke gondolatát vetette bele a népeknek a háború teremtette nyomorúságába, rokonszenvvel fogadjunk és hogy a pápa lépését, amely úgy vélem igazságra és pártatlanságra való komoly törekvéstől van áthatva, különösen üdvözlünk. Rövidesen összeszegezve tehát a mondottakat először is a pápa jegyzékét nem mi kezdeményeztük, hanem a pápa spontán kezdeményezésének szüleménye. Másodszor: üdvözljük a pápa ma törekvését, hogy maradandó békével véget vessen a népek háborújának és karmad-szor: a válaszadás dolgában összeköttetésben álló szövetségeseinkkel a tárgyalások még nincsenek befejezve.

A pápai jegyzék anyagi tartalmára még nem térhetek ki. Készen vagyok azonban arra, hogy egy még közelebből megállapítandó for-

mában érintkezésbe lépjek a bizottsággal a további tárgyalásokat illetőleg a végleges válasszig. Annak a reménynek adok kifejezést, hogy a közös munka közelebb hoz ahhoz a célhoz, amely mindnyájunkat eltölti a haza javára való becsületes békéhez.

A kancellár után elhatározta a bizottság, hogy állást foglal a pápa jegyzékének dolgában, a külső politika kérdéseit azután tárgyalja. A szociáldemokrata párt nevében kijelentették, hogy a párt mint minden olyan lépést, amely közelebb hozza a békét, a pápa akcióját is örömmel üdvözlö, annál is inkább, mivel a pápa fellépésétől jó eredmény várható. A haladó párt nevében kijelentették, hogy a párt egyetért a kancellárral. A pápa jegyzékének barátságos megítélésében csatlakozik a kancellár kijelentéséhez. A centrum párt szintén csatlakozott a kancellár kijelentéséhez.

A nemzeti szabadelvű párt kijelentette, hogy fentartja állásfoglalását, egyébként csatlakozik a kancellár kijelentéséhez.

A konzervatívok vezére hasonló nyilatkozatot tett. A német frakció azt a kijelentést tette, hogy nagyobb rokonnézzel fogadja a pápa nyilatkozatát mint annak idején Wilson elnök békeközvetítő lépését.

A független szociáldemokrata párt egyik tagja sajnálja, hogy a zelotte szöveg csak általánosságban fejezték ki szimpátiájukat, bár magától érthetődik minden békenyilatkozattal szemben barátságos viselkedést kell tanúsítani. A birodalmi gyűlésnek nem szabad lemondania arról, hogy befolyásolja a jegyzékre adandó válasz módját.

A szociáldemokrata frakció egyik tagja ezzel szemben azt mondotta, hogy nincsen szóról, hogy erről a befolyásról lemondjanak, hanem csakis a vita néhány napra való elhalasztásáról, amíg a szövetségeseikkel való eszmecsere megtörtént.

A letartóztatások korlátozása.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapestről telefonálta tudósítónk: Vázsonyi Vilmos igazságügyi miniszter távozása előtt két utolsó rendeletet küldött a főügyészségekhez, melyekben az egyéni szabadságot védelmezi meg.

Az egyik renelet a letartóztatásokat korlátozza kell mértékben. A szökés és a büntetés előrelátható nagysága szolgálhat esz: alapjául az előzetes fogság elrendelésének. A vétséges ügyekben csak a legkivételesebb esetekben lehet elrendelni az előzetes letartóztatást.

A másik renelet az értékhatár megállapításáról szól a büntetések kiszabásánál. Vázsonyi utasította az ügyészségeket, hogy vegyék figyelembe a változó érték adatokat és minden méltányos esetben maguk indítványozzák az enyhítő szakaszok alkalmazását.

SPORT.

+ Aradiak football győzelme. A vasárnapi és hétfői napok délutánján az Aradon jelenleg működő mindhárom footballesapat gazdag programmal vette ki részét feladatának szolgálatából. Vasárnap délután Szentesen aratott értékes győzelmet a 33. gyalogezred tisztikarának csapata a 21. honvédgyalogezred tisztikarának csapata felett, amelyben a kolozsvári egyetemi és a kolozsvári atletikai klub játékosai vettek részt. Az eredmény eléggé ekkorult játékban 7-0 volt az aradiak javára. Itthon Aradon az AAC. Török Gábor-utcai sporttelepén az ATE. 4-2 arányban győzött a Budapesti Sportegylet másodrendű játékosából álló csapata felett. Míg az aradi munkások csapata 2-1 arányú verességet szenvedett az első klasszisú kispesti atletikai klubtól. Igen szép és élvezetes volt az eredmény. Hétfőn délután ugyancsak az AAC. pályán 4-0 arányban verték a budapesti sportegyletbelieket, dacára annak, hogy egy pár igen jó játékosát nélkülözött a munkáscsapat. Változatos és az Aradi Tornaegylet formáját dicséretre méltó játékban 4-1 arányban győzték le a kispestiek, az ATE-t. A mérkőzéseket mindkét napon szép közönség nézte végig.

Berlin. A birodalmi kancellár, az államtitkárok és a szövetségi tanács nagyszámú tagjainak jelenlétében összeült. A birodalmi kancellár állt fel szólásra.

— A szövetség törhetetlenül szilárd — mondotta a kancellár — és megfelel annak a szoros viszonyoknak, amely közöttünk és a szövetségeseink között fennáll. Megállapodtunk abban, hogy a legutóbb Czerninrel Bécsben, Berlinben és a főhadiszálláson folytatott eszmecsere továbbra is folytatjuk. Nemcsak politikai tekintetben, hanem az összes hadirendszabályok dolgában is teljes az egység közöttünk. Az elért siker megeléged a hadviselésben való egységességnek. Megkértem Hindenburg vezértábornagyot, hogy tegyen közlést a jelenlegi katonai helyzetről. Hindenburg a következő távirati választ adta:

Semmi sem igazolja jobban a tengeralattjáró háború hatását, mint az a veszteségteljes szívósság, amellyel az angolok és a franciák folytatják elkeseredett kísérleteiket, hogy miniket a nyugati fronton katonai tekintetben leverjenek és megsemmisítsék tengeralattjáróink támaszpontját. A hatalmas ellenséges támadás a legsúlyosabb veszteségek mellett összeomlott. Verdunnél is megkezdődött nagy kiterjedésben a franciák támadása. Itt a franciáknak csak a tölcsező egyes jelenléteken részeit sikerült a legóriásabb veszteségek mellett elfoglalniok. Bizalommal tevé nézhetünk elébe a nyugati fronton a további harcok fejlődésének, amely harcok egészben véve nem lehetnek visszahátással a mindenképpen kedvező katonai helyzetünkre. Keleten csapataink a védelemben és a támadásban új győzelmeket arattak. Ha egy pillantást vetünk az összes frontokra kitűnik, hogy katonai helyzetünk kitűnő.

Buvarhajóink 811.000 tonnát súlyosztettek el júliusban. Ennek ellenére értelmetlen, hogy ellenségeink a béke gondolatának útját nem egyengették. Módomban van az általam legutóbb közöltéken felül ellenségeinknek hadicéljai tekintetében kötött további megállapodásaira rámutatni. 1915. március 4-én Oroszország Franciaországgal egyetértőleg békefeltételül megállapították, hogy

Oroszországnak a következő területek jutnak:

Konstantinápoly, Trácia déli része, a Márvány-tenger szigetei, Imbros, Teledos szigetek, a Fekete tenger és a Bosporus közötti szigetek. Később Oroszország megígértette magának Trapezuntot és Kurdisztánt. Franciaország magának követelte Szíriát és más kisázsiai területeket. Anglia Mezopotámiát igényelte. Kisázsia többi részét megosztották egymás között, további részek pedig Anglia fenhatósága alatt egyesültek volna. Közben Olaszország is beavatkozott a háborúba és az öt megillető szákmányról tárgyalások indultak meg. Amíg ellenségeink hadicéljai ilyenek, addig Balfour kijelentéseit megértjük. Kinyújtott békekezünkre ellenségeink öklöt mutatták. A jelen pillanatban nincs más számunkra mint bőrünket védelmezni.

Házasodjanak a katolikus papok.

Írta egy aradmegyei katolikus pap.

Alázatosan és kalaplevéve kell kérnünk Bün Urat, engedjen nekünk annyi szabadságot, hogy őszinték és ne hipokriták legyünk. Mily csúf dolog volna: napjaink vértengerén uszva — hazudni. Szívesen beismerjük, hogy a celibátus eltörlése mögött nagy dolgok lappanganak. Olyanok, aminek a laikus talán nem is sejt. Első ezek között

a nemzeti egyház.

No, nem kell megijedni! Őrizzük meg hi degvérünket és elmélkedjünk felette két rövid paragrafusban.

1. paragrafus. Két hónap múlva 400 éve lesz, hogy a 95 tétel a wattenbergi templom ajtaján megjelent.

Azóta katolikusok és protestánsok meg lehetős sokat írtak a hitről. Az idevágó könyvmilliókkal el lehetne torlaszolni az Amazónt, s kényszeríteni, hogy ne az Atlanti, hanem — a Kárpátokon keresztül a Csendes-tengerbe rohanjon.

Uraim! A hitviták és az „eretnekségek” ideje lejárt, kiforrott, petrifikált hittételek előtt állunk, s ha Önök az át-, ki-, meg-, vagy visszatérések indokait kutatják, legtöbbször sehol, és csak igen ritkán, a legutolsó helyen találják meg a dogmákat. Még a papok közül is csak a teljesen zöld újak cáfolgatják Luthert tizenhárom kemény pontozatban, roppant hévvel bizonyítván olyan igazságokat, amelyeket úgy is mindenki hisz.

A magyar nemzeti egyház dogmaszerelmen nélküli megteremtése nem fantom. Az egyházkormányzatban roppant hatalommal és joggal rendelkező királyfőkegyúr, a fő, adva van.

A magyar szertartás és misekönyv — úgy tudom — készen van.

Az életbeléptetés csaknem lehetetlen, de lehet pehelyszerűen könnyű. Csaknem lehetetlen, ha Rómával tárgyalunk. Róma nem enged. Pehelyszerűen könnyű, ha Rómát — salva fide — befejezett tények elé állítjuk — állami

erőre támaszkodva. Csak az állam és a celibátus rabságából felszabadult, cselekvő erejét visszanyert magyar papság képes és hivatott arra, hogy — salva fide — a magyar nemzeti egyházat megteremtse és feltétlen hazafiasságának talaján állva — bizonyára meg is teremti, mert jól tudja, hogy

2. paragrafus, egy magyar nemzeti egyház a magyar nép hatalmi pretensiójára, növekedésére, konszolidációjára, világtörténelmi hivatásának betöltésére sokkal élesebb, keményebb, maradandóbb, rozsdamentesebb fegyver, mint egy tökéletes győzelem, sok millió hadisereccel, és akár Kriméig, meg a korinthusi öbölhöz terjedő területi nyereséggel.

Aki a háború gyümölcse gyanánt — salva fide — a nemzeti egyházat hozza a magyar népnek,

az egy új ezredévet hozott neki.

Csodálatos dolog is az uraim, hogy egyedül nálunk nincs nemzeti egyház. Egyetlen nép nincs a világon, mely nemzeti megerősödésére a mindennél hathatósabb vallási érzést fel ne használta volna.

Mielőttük ezt a drága fegyvert. Csak a nagy Corvin politikai furianggal telt agya gondolt ilyenre az estei herceg (csunya) ügyéből kifolyólag. Megfenyegette a pápát, hogy hármassá (azaz keletivé, nemzetivé) teszi a magyar kéttus keresztet. A pápa megijedt és engedett; a kilencéves Hyppolit beleült a legnagyobb magyar humanistának, Vitéz Jánosnak érseki székébe. Ime a nagy király, ismerve a keleti népek életét, már akkor gondolt ilyenre, mikor a nyugati népek a nemzeti egyháznak még fogalmát sem ismerték és amikor minden ut csakugyan Rómába vezetett. Ma már Angliától Japánig minden nép nemzeti egyházban él.

A lengyel nép zöme hű maradt a katolikus hithez, de dacára a „nye pozvolim”-nak, nemzetivé tette. Így lett a kis buzaszem gyémánt-kemény, annyira, hogy még a porosz-

oroszlán dupla malomkő sem bírta megőrleni. Nagy Péter orosz cárt sokszor megverték a harcerekken. Igazán nagy győzelmét akkor aratta, mikor a pátriárkát választó szent szindusba betört és sarkantyút összeátve így rivallt a püspökökre: „én vagyok a ti pátriárkátok.”

E tény volt Oroszország nagyságának megállapítása.

Mondhatná valaki, hogy hiszen a legműveltebb népeknél, az olaszoknál, franciáknál, spanyoloknál, nincs nemzeti egyház. Ez igaz. De az is igaz, hogy ezek a népek latinok és az egyház is latin. És a „Napkirály — nemde — mégis előrukkolt a gallikánizmussal? Semmi kétség, megalakult volna a francia egyház, ha a kicsüggő lólábat, a hatalmi törekvést a francia püspökök oly hamar észre nem veszik.

Ismétlem, egy nép, egy ország életében nincs erősebb, összetartóbb, szilárdítóbb ragasz, mint a nemzeti egyház. Gondoljunk csak angol Erzsébetre, a svéd Wasa Gusztávra, a brandenburgi hercegre, Nagy Péterrel! Ezek, igaz, nem katolikus uralkodók voltak, és az általuk alapított, vagy megszilárdított nemzeti egyház nem katolikus. De — ne hagyjuk magunkat a látszat és a megszokás által félrevezetni!

Ime itt van az ó szláv (Órit-féle), a glagolit, a sziv, az örmény, a maronita, a kopt, a mozarob rítus! Ezek csupán világirodalmi szempontból is örökbecsű kínesei az emberi életnek. Ezek a rítusok ma is élnek, virágoznak, s akik e rítusokkal élnek, épen olyan jó, Rómához hű katolikusok, mint mi.

Nem vagyunk m iolaszok, franciák. Nem vagyunk latinok. Ha a latin népek nyugati Európában, közép- és Délamerikában többen mint százmilliónyian vannak, azért még nem szükséges, hogy mi is latinok legyünk.

A magyar nemzetet kövéve minden nemzet, mely nem latin, de katolikus, nem latinul dicséri Istenét.

Nem tagadhatjuk, hogy Bécsben, Münchenben latinul miséznek. De bár osztrák nép, bajor nép van, — osztrák nemzet, bajor nem-

Wekerle demokrata ősei.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A legcsodálatosabb politikai karrierek közé tartozik Wekerle Sándor, az új miniszterelnök pályautása. Magyarország történetének utolsó harmadik esztendeje az ő nevével elválaszthatatlanul függ össze, mert Wekerle két leg hatalmasabb alkotása: az egyházpolitikai reformok és az ország pénzügyi viszonyainak rendezése a fejlődésnek legnehezebb útjait nyitották meg. Wekerle csakugyan az a kivételes tehetség, aki arra született, hogy nehéz helyzetekben vállaljon vezérszerepet és oldja meg a megoldhatatlannak látszó bonyolult kérdéseket. Most tőle várják, hogy az általános választói jog nagy problémáját dűőre vigye, és hívei azzal érvelnek, hogy természetes dolog, ha az egyházpolitikai reformok megalkotója lát hozzá ehhez a rettenetes nagy munkához, sokkal természetesebb mintha egy Esterházy gróf vállalkozik az ország demokratizálására. Ezek a hívek hivatkoznak arra, hogy Wekerle már családi tradíciójánál származásánál fogva a demokratizmus képviselője, az ország legmagasabb állásaiban és különösen jó jelnek tekintik, hogy a nagy átalakulás kapujába egy olyan férfi vezet be az országot, aki eleven érzékkel bír ama társadalmi osztályok kívánságai iránt, amelyek a demokráciának a gerin-

cét alkotják. Hivatkoznak arra, hogy Wekerle ősei szegény iparosemberek voltak, akik roppant szerény viszonyok között éltek, sőt a családnak Franciaországba származott ága még ma is egyszerű iparos maradt.

Wekerle Sándor miniszterelnök ősei tudvalevőleg Würtenbergből költöztek Magyarországra körülbelül harmádfélszáz esztendővel ezelőtt. Persze, roppant szerény viszonyok között éltek az akkori Wekerlek és még gondolni sem mertek arra, hogy lesz egyszer majd egy Wekerle, aki egész Magyarországot fogja kormányozni.

A mostani miniszterelnök úkapja papnak szánta a fiát.

— Mindig a könyveket bujja — a családi legenda szerint így szólott volna az öreg Wekerle — az arca is csupasz, akár egy papé: legyen hát pap!

Szerzetes lett a fiatal emberből. De még mielőtt a nagy fogadalmat letehetette volna. II. József császár fölőszlatta a szerzetesrendeket.

Ennek következtében azután Wekerle is kirgrott a reverendából és azonmód megházasodott — feleségül vevén a mostani miniszterelnök nagyanyját.

Látható ebből, hogy mégis jó volt valamire a szerzetes-rendek fölőszlata: ha ezt meg nem teszi II. József, Wekerle nem dobja

le magáról a csuhát és így a mostani kibomakozást aligha vezethette volna Wekerle Sándor.

A Wekerle név híressége azonban nem csak Magyarországon cseng jól, hanem — Franciaországban is. Itt ugyan nem a politika révén, de hát az egyremegy.

Indra vármegyének Argenton nevű városának, ugyanis, a legnagyobb üzlete állott ez a cégtábla van:

<p style="text-align: center;">Wekerle Seltier, Carrossier Leveaux, Voitures à volonté Argenton (Indre).</p>

Néhány esztendővel ezelőtt egy magyar ember járt abban a városban és meglepetve pillantotta meg a Wekerle nevet. Bement az üzletbe és szóba ereszkedett a gazdával.

Csakhamar megtudta, hogy az a Wekerle is Würtenbergből származik, tehát kétségtelenül rokona a magyar miniszterelnöknek. A francia Wekerle a múlt század közepén vándorolt ki Würtenbergből és Argentonban telepedett meg. Itt nyerges és kocsiüzletet nyitott s ez az üzlet csakhamar föllendült. Arról, hogy

Aradi orvos és a bárónő házassága.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Augusztus 14-én Budapest legelőkelőbb és főiri köreinek részvételével tartotta meg esküvőjét Nesnera Odón dr. orvos, ki jelenleg katonai szolgálatot teljesít, Haupt-Stummer Gertrud bárónővel.

Ezt az egyszerűen hangzó hirt egy kedves, romantikus ismerkedés és szerelem előzte meg. Amikor a háború a maga borzalmaival pusztít és romból, ugyanakkor elrejtve teljes csendben megszüli a maga kedves, örömmel teli romantikáját. Ilyennek kell tekinteni ezt a házasságot is, mert tisztára a háborús viszonyok tették lehetővé azt, hogy ez a két ifjú lélek egymás mellé kerüljön s életüket egy közös életre egymáshoz láncolják.

Haupt-Stummer báró, ki óriási vagyonával, rendkívül nagy birtokaival és gyarával Magyarország egyik leggazdagabb mánása — vagyonát százötven millióra becsülik — és aki két leány és egy fiú boldog apjának válhatta magát, a háború kitörése után kötelességének tartotta, hogy vagyonához illően vegye ki részét a háború által sújtottak felségélyezéséből. Ez vezette őt arra, hogy nyitrai birtokán a lábadozó tisztek részére saját költségén egy nagyobb kórházat rendezzen be. A kórház fenntartása nagy anyagi áldozatokkal járt, Haupt-Stummer báró legszebb kötelességének tartotta, hogy ezeket a költségeket fedezze. Hogy e kórháznak fenntartása mennyire a szívéhez és lelkéhez nőtt a családnak, bizonyítja az, hogy két leánya munkát vállalt a kórháznál egyik ápolónői teendőket, a másik pedig a kórház felügyelői teendőit látta el.

A kórház orvosi vezetésére hónapoknál ezelőtt a katonai parancsnokság Lambachból Nesnera Odón dr. aradi származású fiatal orvost vezényelte ki. Nesnera Odón fia Nesnera Aladárnak, az évekkel ezelőtt elhunyt aradi fa- és fémipari szakiskola igazgatójának, az aradi munkapárt felejtethetlen nevű elnökének. A puritán lelkű apának minden jó tulajdonságát örökölték gyermekei s nem esoda, ha Odón fiát, amikor elfoglalta Haupt-Stummer báróék kórházában a vezető orvosi állást, az előkelő főiri család minden tagja a legnagyobb rokonszauvval és szeretettel fogadta.

A fiatal orvos, amíg betegért teljes tudásával és odaadásával segítette a gyógyulás útján, addig szabad idejében legszívesebben látott vendége volt Haupt-Stummer báróéknak. A báró leányok egyike már férjhez volt ebben az időben, míg Gertrud baroness érdeklődését fenntartás nélkül leköthette a szimpatikus fiatal orvos egyénisége, a nap-nap utáni érintkezés. Az egymással folytatott beszélgetések csakhamar melegebb érzést váltottak ki kettőjükben és észrevétlenül egy szép napon belopódzott mindkettőjük lelkébe az az érzés, mely a társadalmi rangkülönbséget ledöntötte kettőjük között s amely annyira közel hozta őket egymáshoz, hogy Gertrud bárónő, aki nagyműveltségű, rendkívül szubtilis, finom lelkű leány volt, a legnagyobb lelki nyugalommal tette kezét Nesnera Odón kezébe, hogy a bárói koronáról lemondva, hitvese legyen Nesnera Odón orvosnak.

Gertrud bárónő szülei, amikor látták leánygyermeküknek meleg vonzódását, azt a ragaszkodást, amely a kiváló fiatal orvos részéről gyermekükkel szemben megnyilvánul, menten minden elfogultságtól szívesen fogadták családjuk tagjává Nesnera Odón orvost s mert milliókra menő vagyonukkal az ifjú párnak az

anyagi megélhetés lehetőségét rangjukhoz illően tudták biztosítani — egy verzió szerint hat, a másik szerint tíz millió a bárókisasszony hozmánya —, készséggel járultak hozzá a fiatalok tervéhez s adták beleegyezésüket ahhoz, hogy oltár elé vezesse az aradi orvos Gertrud leánygyermeküket. Így jutottak el a fiatalok augusztus 14-éhez, amikor a két család tagjainak jelenlétében örök hűséget esküdtek egymásnak.

Aradi vadászok élete

Kevevárán.

(A visszahelyezés kérdése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A huszonnyolcas vadászok, ha a háború folyamán el is kerültek Aradról, ma is e városhoz tartozóknak érzik magukat és szívük minden szeretete Aradé. Hiszen a tisztikar és legénység nagyrésze aradi, vagy aradmegyei és természetes, hogy azt az időt, amit a harctérről távol élhetnek át, szívesebben töltenék el otthon, szeretteik körében, vagy legalább is közelében. Érthető örömet keltett tehát a vadászok között nemrég az Aradi Közlönynek az az értesülése, hogy a huszonnyolcas vadászszázalaj pótszázadát Kevevártól Aradra helyezik vissza. Mint most sajnálattal értesülünk, az áthelyezés híre még korainak bizonyult. Fontos szempontok teszik kívánatossá, hogy a vadászok Kevevárán maradjanak s így az áthelyezést egyelőre nem lehet kerszánvánni. Beavatott helyről kapunk a következő információt a huszonnyolcas vadászok áthelyezésének kérdéséről:

Csakugyan szó volt arról, hogy a huszonnyolcas vadászokat Aradra helyezték vissza, hiszen mindenképpen méltányos és igazságos okok szólanának emellett, hogy a vadászok, éppen úgy, mint a kettős honvédek is, visszatérjenek régi lakóhelyükre. De olyan parancsoló kényszerűség követeli meg a vadászok Kevevárán maradását, mely minden — bármilyen tiszteletreméltó — érzelmi motívumnál is fontosabb és ez: a gyomor. Az élelmezés kérdése, amelynek óriási fontosságát a világháború negyedik évében nem kell bővebben magyarázni, teszi indokolttá, sőt egyenesen kívánatossá, hogy a vadászok Kevevárán maradjanak. A legénység élelmezését ugyanis Kevevárán olyan simán, akadálytalanul és jól lehet lebonyolítani, ahogyan azt sehol másutt nem lehetne. A zászlóaljnak Kevevárán és környékén saját földjei is vannak, amelyekben Imrey István százados, pótszázadparancsnok fáradhatlan buzgalommal és lelkiismeretes munkával valóságos mintagazdaságot teremtett. Mire csak szüksége van a konyháknak, mindazt bőven termik a földek, és így könnyű szerrel lehet megoldani az élelmezés nehéz problémáját. Az okszerű és helyes gazdálkodás egyszerű képét láthatjuk Kevevárán, még a kaszárnya udvarán is minden talpalattnyi föld hasznosítva van. Aradon, de semmilyen nagy városban sem, természetesen nem lehetne ilyen jól és olcsón ellátni a legénységet. Sőt olyan nehézségekbe ütköznek az ellátás, amelyeket alig lehetne legyőzni. Az élelmezés kérdése ma minden más szempontot háttérbe szorít s ezért van az, hogy a vadászoknak — bármennyire sajnálják is — Kevevárán kell maradniok.

— A vadászok egyébként már megszokták a kevevárai tartózkodást. A falusi életnek is meg vannak a maga igénytelen örömei, szórakozásai, melyeket sokan többre becsülnék a város hangos lármájánál. A szürke egymásutánban lepergő hétköznapiok közé színt, elevenséget, változatosságot vitt augusztus 17-ike. Károly király születésének napja. Előző napon célhívó verseny volt, melyen az egész tisztikar és legénység részt vett és sok értékes szép díj jutalmazta meg a katonák ügyességét. A király születése napján pedig olyan nivós műsorú kitünően sikerült hangversenyt rendezett a tisztikar, hogy Aradon sem lehetett volna különben élvezni. A nagyszabású műsorból különösen kiemeljük Wolff Manó főhadnagy feleségének énekszámait. Az uriaszony, aki már bécsi hangversenyeken is sokszor szerepelt, zajos sikert aratott gyönyörű énekével. Az énekszámokat Fischer Ernő vadászhadnagy kíséerte zongorán és önálló számaival a művészi pályára készülő aradi fiatalember támaságot tett arról, hogy nagyjövőjü muzsikus. A kevevári Hofmann-szálloda ünnepélyesen feldíszített nagytermében volt a koncert, amelyen a nagyközség polgárai is megjelent. Az estély erkölcsi sikerével vetekedett az anyagi eredmény: beléptidijakból és felülfizetésekből ezerötyszáz korona gyűlt össze a legénység özvegy és árva alapjának javára.

Wekerle és a szocialisták.

Saját tudósítók telefonjelentése.

A szociáldemokrata párt övátossággal vegyes bizalmatlansággal látja Wekerle sándort a választójogi reform megalkotására alkult kormány élén. Ha Wekerle ugyanazt akarja, mint Esterházy, miért nem lett Wekerle már júniusban miniszterelnök? — kérdik a szocialisták és emlékeztetnek a múltat, amikor Wekerle vezetett volt egy olyan kormányt, amely az általános, titkos választójogi programját vállalta, de ezt nem valósította meg. Esterházyval harci kormány jött a munkapárt ellen. Viszont Wekerle egyéniségével, multijával ellenkezik ez a harciasság és éppen ezért aggodalommal kell nézni a politikában beállott fordulatot. A szocialisták attól tartanak, hogy Wekerle a munkapárttal való meg egyezésnek és így a választójogi elpaktizásnak utjára is hajlandó lesz rátérni, hogy fentartsa a mai parlament életét. Félt, hogy Wekerle nem a küzdelmet, hanem a meg egyezést keresi és választás helyett a választójogi reform esetleges megcsönkítéséről sem riad vissza. Wekerle kinevezése közeledést jelent a munkapárthoz, de az a körülmény, hogy kabinetjében a választójogi blokk miniszterei megmaradnak, azt a reményt keltheti, hogy Wekerle elvállalta az ő programjukat. Ez a program a konzervatívok számára maximum, a szocialisták számára azonban a minimum. Ez a meg egyezés nem lehet alku tárgya; miképp gondolja tehát Wekerle a munkapárt támogatását megnyerni? A választójogi reformja és elodázása első jelére a munkásság megkezdte a harcot Wekerle ellen. A szocialista párt végül követeli, hogy Wekerle Sándor miniszterelnök, aki elnöke volt annak a kormánynak, amely általános választójogot ígért és plurális, nyílt szavazásos törvényjavaslatot terjesztett be a Háznak, új vállalkozásának becsületességét garantálja azzal: „jelentse ki, hogy az Esterházy kormány által vállalt választójogi törvényjavaslatot a Ház őszi ülésének első napján benyújtja, haladéktalanul letárgyalatja és a képviselőház ellenállására házfelosztással fog válaszolni.”

A szociáldemokrata párt vezetésének Budapesten időző tagjai Vázsonyi Vilmos lakásán megbeszélést tartottak és a megbeszélés eredményeképpen a választójogi blokk végrehajtó bizottságát ma este ülésre hívták össze.

Paradicsom-inség az aradi piacon.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Már napok óta azt tapasztalja a piacra tördülő közönség, hogy mindig kevesebbé válik a paradicsom. Ennek a fontos élelmiszernek eltűnése az aradi piacról annál kínosabb most, mert itt van a befőzés szezonja és noha minden szakvélemény szerint óriási paradicsom-termés van, az aradiak csak nehéz tülekedés és keserves szöharc után tudnak az ujaradiaktól egy kevés árut szerezni. Ugy értesülünk, hogy Ujaradról naponta négy-öt waggon paradicsom megy a fővárosba és a hatóság igen jól tenné, ha érdeklődne; vajjon a tett ígértenek megfelelően csak a felesleges árut kapja-e a főváros, vagy pedig megfordítva van, illetve hogy Aradra még a fölösleg sem jut el. Ma reggel hosszú kocsisorban hajtották át az aradi háziaszonyok Ujaradra, hogy ott paradicsomot vásároljanak, természetesen maximális árról szó sem volt és csak hogy hozzájussanak ehhez a fontos élelmiszerhez egy koronát is fizettek érte, amikor Budapesten már régen ötven fillér a paradicsom kúéja.

Az aradi rendőrség éberem örökdi azon, hogy az az áru, ami a piacra jut, a togyasztó közönség kezébe kerüljön és ezért mindent elkövet, hogy a nagyban vásárlók és az exportőrök az elővásárlási tilalom ideje alatt ne is érintkezessenek a termelőkkel. Ma reggel, amikor legnagyobb volt a paradicsom hiány, egyszerre megjelent egy nagy terhes szekér, magasan megrakva a várva-várt paradicsommal. Azonban alighogy megállt, az áru gazdája kijelentette, hogy nem adja el, mert már az meg van rendelve és nem is volt hajlandó lerakni a paradicsomot. A rendőrség beavatkozott, de ez nem használt semmit, mert a detektívek megligyezték, a nagy kocsi árut elvittek a Bercsényi Miklós-utca 39. sz. hához. *Peckovics Béla* rendőrfelügyelő két detektívvél a kocsi után eredt, mert arról értesült, hogy az említett házban egy Irom Arnold nevű ember nagyban vásárolja a paradicsomot, azt befőzi és állítólag exportálja.

Irom elmondotta, hogy ő pár nap óta nagyobb mennyiségben vásárol, azt befőzi és üvegekben eladás céljából raktározza. Elmondotta azt is, hogy erre iparigazolványt is váltott a rendőrségtől, mert konzerv készíttéssel foglalkozik. Majd megmutatta a rendőrfelügyelőnek, hogy 3000 egy-két literes üveg már is készen áll. Azt azonban Irom tagadta, hogy az árut maximális áron felül vásárolta.

A rendőrfelügyelő, aki azonban tanukat hallgatott ki ez ügyben, maximális ár tullepése címén, a befűgyminiszteri rendeket megszegésért tett feljelentést Irom ellen, mert az utcán, a piacon történt kirakodás előtt szokott vásárolni és mert végül a fennálló tilalom ellenére paradicsomot szállított ki a városból.

A feljelentést áttették a rendőri büntetőbíróra.

Irom ma megjelent az Aradi Közlöny szerkesztőségében és kijelentette, hogy ő nem vette át az ujaradi termelőtől a paradicsomot, mert megtudta, hogy már a piacon volt az áruval. Ő direkt a termelőtől és nem a piacról vásárol és a maximális árat sohasem fizette tul.

IRODALOM ES MUVESZET.

* „Stambul rózsája“ (magyar kindása) „Der Soldat der Marie“, „Már minálunk soroznak“, „Istenuccese nem bánom“, „Messze mentél, nagyon messze“, „Írd meg, hogy csókol-e párod?“ kaphatók **Kerpel** könyvkereskedésében.

Schmidt Gábor tragédiája.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Megrendítő öngyilkosság történt Battyányán. Egy Aradon is ismert fiatalember vetet véget életének s az öngyilkosság amál tragikusabb, mert a szerencsétlen végű fiatalember családjában ez már a harmadik csapás, mely a háboru folyamán azt éri. Az öngyilkosságról az Aradi Közlöny tudósítója a következőket jelenti:

— *Schmidt* Gábor huszonharmadik gyalogezredbeli hadnagy, a dombegyházi munkásosztag parancsnoka tegnapelőtt reggel egy főhadnagy barátjának szállóbeli lakásán fobelötte magát és azonnal meghalt. *Schmidt* előkelő budapesti urí család fia, akit Aradon és a megyében is ismertek és szerettek. Nemrég jött haza a frontról, ahol hosszabb időt töltött el. A katonai életet a fiatalember annyira megszerette, hogy aktiváltatni akarta magát. Édes anyja azonban visszaakarta tartani fiát ettől a lépéstől és mindent elkövetett, hogy szándékát meg ne valósíthassa. Az uriaszonyt ugyanis mély fájdalommal töltötte el az a gondolat, hogy fiát állandóan a harctéren veszedelmek között tudja és minden befolyását latba vetette hogy a fiu a frontról hazakerülhessen. Tekintve, hogy a szerencsétlen anyának a háboru alatt már két fia öngyilkos lett, érthető az anyai szívnek ez a nagy aggodama. A szerencsétlen anya kérését teljesítették is, a fiu harctérről hazakerült, de ezzel el volt vágvva az urja annak, hogy aktiváltassa magát. A fiatalember azonban nem tudott beleörödni abba, a gondolatba, hogy a katonai pályán kívül más pályát válasszon magának és állítólag efelétti elkeseredésében követte el az öngyilkosságot. A szerencsétlen fiatalemberen az utóbbi időben idegbaj jelei mutatkoztak és baja annyira súlyosbodott hogy az öngyilkosság előtti estén arra kérte szolgálját, hogy kötözze meg.

— Kötözzetek meg — mondta a hadnagy — mert ha nem, akkor össze-vissza lövöldözök mindenkit.

Csak nagynehezen sikerült megnyugtatrni a hadagyot, aki azonban másnap reggel egy őrizetlen pillanatban elkövette a szörnyű tettet.

Másik verzió szerint az öngyilkosságnak reménytelen szerelm az oka. Mióta Dombegyházára került, a hadnagy udvarolt egy Csánánegyházában közismert urí család leányának, és mert szerelmét reménytelennek hitte, talán ezért akart megválni az élettől. Megható módon tetették el a tragikus végű fiatal hadnagyot.

Tizenkét fehér ruhás leány vonult ki a temetőbe és az egész község lakossága őszinté szívvel siratta meg a korán kimúlt fiatal embert.

VAROS ES MEGYE

Pályázat segédtsízi állásra. Arad szab. kir. város törvényhatóságánál üresedésben lévő és a legközelebbi törvényhatósági rendes közgyűlés által választás útján betöltendő XI. fizetési osztály 3. fokozatába sorozott 1600 korona kezdő fizetés 640 korona lakbérjárándósággal díjazott irodai segédtsízi állásra pályázatot hirdetek és felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtnak és az 1883. évi I. t. cz. 19. §-ának második bekezdésében előírt képesítéssel rendelkeznek, hogy képesítésüket igazoló okmányaikkal felszerelt, Arad szabad királyi város törvényhatóságához címzett kérvényeiket a hivatalos órák alatt folyó évi szep-

tember hó 5-ig bezárólag hivatalomban nyújtásák be. A város szolgálatában nem álló pályázók egészségi állapotukat hatósági tiszt orvosi bizonyítvánnyal tartoznak igazolni. **Vargassv Lajos** polgármester.

HIREK.

Apponyi és a román főpapok.

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A görög keleti román egyházfők tegnap Mangra Vazul érsek metropolita vezetésével kihallgatósou voltak a királynál. Ezzel kapcsolatban az a hír terjedt el, hogy a kihallgatás a románok részéről tüntetés volt **Apponyi** Albert gróf ellen ismert rendeletei miatt. Beszéltek, hogy a román püspökök a király előtt kifejezést adtak a rendeletek felett való elégedetlenségüknek és tiltakoztak **Apponyi** erőszakos nemzetiségi politikája ellen.

Erre vonatkozólag Mangra Vazul metropolita egy fővárosi hírlapíró előtt kijelentette, hogy ez a híresztelés valótlan. A kihallgatáson senmi más nem történt, mint, ami a lapokban megjelent. Olyan helyen, ahol a metropolita álláspontja jól ismert, úgy tudják, hogy a kultuszminiszter és a román egyház vezetői között tényleg vannak bizonyos ellentétek a egutóbbi rendelkezések miatt. **Apponyi**nak mostani és bizonytalan állástoglalása a kormányválság ügyében ezzel függ össze, mert Bécsben és bizonyos helyeken akadályokat gördítenek **Apponyi** politikája elé.

— **Előléptetések.** Ofélsége a háziezred tisztikarának számos tagját részesítette előléptetésben. Nevezetesen: **nemes Papházy** alezredes ezredessé, **Stamp János**, **Schramm János** főhadnagyk kapitányokká, **Herbay Jenő**, **Fekete Gyula**, **Staafer József**, **Institoris Ferenc**, **Leger János**, **Holländer Oszkár** és **Borszéký Ferenc** hadnagyk főhadnagykokká, továbbá **Nyámez György**, **Erdélyi Ferenc**, **Gábor Andor**, **Lózer Rudolf**, **Tarnay János**, **Mayer Richárd** és **Schwarz Oszkár** zászlósok hadnagykokká nevezettek ki.

Augusztus tizenhetedikén, a király születése napján a cs. és kir. 28-ik tábori vadász-zászlóaljnál a következő előléptetések történtek: Főhadnagyk lettek: **Szatmáry-Király Antal**, **Kriván Gyula dr.**, **Gócs Sándor** hadnagyk. Hadnagyk lettek: **Papp Sándor** Várady **Ferenc**, **Véries Gyula**, **László Lipót dr.**, **Thurzó József**, **Mladin Szabin**, **Reinheimer Gyula**, **Vogel László**, **Fényes László**, **Kulász Antal**, **Tomutia Valér**, **Lengyel Alfréd**, **Frankl Tibor**, **Sáfrány László** zászlósok.

— **Bucus a távozó miniszterelnöktől.** Budapestről telefonálja tudósítónk: A miniszterelnökség tisztviselői kara ma délelőtt tizenegy órakor bucsutisztelgést tett **Esterházy Mária gróf** távozó miniszterelnöknel. **Drasche-Lázár Alfréd** miniszteri tanácsos, az elnöki osztály vezetője tolmácsolta a tisztviselői szeretetét a távozó miniszterelnök iránt. A tisztviselői kar ezután **Wekerle Sándor** miniszterelnöknel tisztelgett.

— **Légberepült munició gyár.** Montreálból jelentik A Reuter ügynökség jelenti: A quebeci Ligand gyár, amely robbanó anyagokat állít össze légberepült. Az első jelentések szerint háromszáz ember elveszett. A szomszédos faluban negyven ház omlott be és az egész vidéket sűrű füstgomoly borítja még ma is.

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Amerika elutasítja a pápa jegyzékét.

Amsterdam. A Morningpostnak jelentik Washingtonból: Wilsonnak a pápa jegyzékére adandó válaszát a jövő héten szövegezik meg. A szövetségesek a jegyzékre adandó válasz dolgában eszmecserét folytattak és ez alkalommal semmiféle nézeteltérés nem merült fel közöttük. Amerikának azonban egészen eltérő válasza lesz. Wilson kijelentette rokonszenvét a pápa emberbarát érzéseiről, azonban jegyzékében rá fog mutatni, hogy Amerika nem kezdhet tárgyalást a pápa által javasolt alapon.

Bern. Az itteni diplomáciai körökben úgy tudják, hogy a pápa új jegyzékét intézett az összes hadviselőkhöz, amelyben a tegyverszűnet megkötését javasolja. Az új jegyzék már utban van a hadviselők kormányaihoz.

Luganó. Az Osservatore, Romanó

Clemanceau — elnökjelölt. Genf-ből jelentik: A Genewois párisi jelentése szerint Poincaré elnök állása még mindig nagyon bizonytalan. Párisban azt hiszik, hogy az elnök csak akkor mond le, ha a mostani offenzíva is kudarcra végződik. Utána azonban nem béke barát, hanem egy olyan ember jön az elnöki székbe, aki elszánt erővel kívánja a háborút folytatni. Általában Clemanceaut tartják a legkomolyabb jelöltnek.

A husárok revíziója. A gazdasági szék mai ülésén az elnöklő Zubor Andor tanácsnok bemutatta a gyermekkorház husszámláját, mely szerint az elmúlt hónapban 56 kiló borjú és valamivel több marhahús használtak el és ezért a város több mint 2000 koronát fizetki. A borjú hus kilója 12 korona. Az elnök szóváltette, hogy a legutóbbi pénteken már 3 korona 40, 3 korona 60 fillérért vásárolta a katonaság az élő, marha kilóját, tehát ideje lenne, hogy amészárosok a marhahús árát leszállítsák. A bizottságnak is ez volt a véleménye és úgy határoztak, hogy megkeresik a polgármestert, revideálja a husárakat és a mai piaci áraknak megfelelően szállítsa le azokat.

Anarchia Finnországban. Stockholmból jelentik: Finnországban az anarchia egyre nő. Új zavargások voltak és a hatóságok csak nagy nehezen állították helyre a rendet. Néhány ember életét vesztette.

Jegyzőválasztás. Kisjenő község megüresedett jegyzői állását választás útján töltötték be. A 21-én lezajlott választáson Ittin Demetert egyhangulag Kisjenő község jegyzőjévé megválasztották.

Dohányinség Németországban. Berlinből jelentik: A Vossische Zeitung jelentése szerint olyan nagy Berlinben a dohányinség, hogy a hatóságok gyökeresen akarnak segíteni a bajon és azt tervezik, hogy az utcákon megtiltják a dohányzást.

Vízbefullt gyermek. A szennyvíz-telepi felügyelő ma a déli órákban távbeszélőn arról értesítette a rendőrséget, hogy ott a városi szennyvíz csatornába egy kis fiú belefutott. Utólag megállapították, hogy a szerencsétlen fiú Pécskán Lajos 11 éves aradi iskolai tanuló, ki fürödni akart a csatorna vizében.

hevesen támadja azokat az érteztet lapokat, amelyek azt állítják, hogy a pápát Ausztria-Magyarország készítette a jegyzék magatartására. Különösen erélyesen foglal állást ama lapok ellen, amelyek azt írják, hogy a pápa Zita királynét még férjhezmenetele előtt ismerte és az iránta érzett barátságára gyakorolt erős befolyást elhatározására. Az igazság ezzel szemben az, hogy Benedek pápa személyesen soha nem látta Zita királynét.

Basel. A román királyi család Rostovba költözött.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenté este: Flandriában változó erejű táizerségi tevékenység. Lenstől északra helyi harcok. Verdun előtti a front egyes helyein folyik a harc. A 304-es magaslapon erős francia támadásokat visszautasítottunk. Keleten nem történt jelentős esemény.

Lisztikiosztás. Ertesítem a hatósági élelmiszer árusítással foglalkozó kereskedőket, hogy a közbejött ünnepnap miatt a lisztikiosztás az I., II. és III. kerületbeli kereskedők részére kedden, a IV., V., VI. és VII. kerületbeli kereskedők részére szerdán, a VIII., IX., XI. és XII. kerületbeli kereskedők részére csütörtökön, a pékek részére pedig pénteken fog eszközölni. A kereskedők által a lisztikiosztás pedig a nagyközönség részére pénteken veszi kezdetét. Az e heti adag kettő rész fehéres és egy rész korpás, tehát 1040 gram mullás és 520 gram kenyér lisztből fog állni, melynek kicsiny összeg eladási ára a csomagoló papírral együtt 175 fillér. A 2., 3., 4. stb. adag természetesen annnyival nagyobb súlyban és nagyobb ártban számítható. Ertesítem továbbá a közönséget, hogy az újonnan kiállított liszt és élelmiszer igazolványok csütörtök délután azután ki a kereskedők részére s így azokat mindenképp az általa megjelölt kereskedőnél a régi igazolvány beszoállítására ellenében és a kézbesítői iratírása után hiánytalanul megkaphatja. A közéletmezősi hivatal vezetője.

Orvosi hír. Zimmermann Károly dr., az aradvármegyei közpórház igazgató-sebészorvosa, akit a királyi kegy most tüntetett ki a hadiékítményes Faren József rend lovagkeresztjével, szabadságáról hazaérkezett s ma megkezdi orvosi rendelését.

Férfiak nem fürdhetnek délelőtt. Kapunk ezt a panaszos levelet: Igen tisztelt szerkesztő ur! Igen kérem közérdekből a többi sorokat közöttai: Férfiak Aradon nem fürdhetnek délelőtt. Most a katonai parancsnokság eltiltotta a férfiaknak délelőtt a katonai uszodában való fürdést, férfiak Aradon délelőtt nem fürdhetnek a Marosban. Hogy mily kellemetlen lehet ez a tilalom, arra példa az én esetem. Két heti szabadságra jöttem Aradra. Orvosom azzal küldött, hogy használjam erősen a Maros fürdőket, de tekintettel arra, hogy gyomorbeteg vagyok, esakis délelőtt és fürdő után fekdőjem ki hosszabb időre a napra. Azt hiszem, hogy az én esetem nem egyedülálló. Most már kérdem a tek. szerkesztő urat, mit csináljak. Ha már az álszemérem vagy a rosszul értelmezett erkölcs a két nem külön fürdését követeli, nem lehetne-e az Aradon lévő két uszoda egyikét délelőtt a férfiak számára is vagy kizárólag megnyitni, hogy a kiknek egészsége megköveteli, ne szenvedje meg a túlzók túlzásait. Vagyok kiváló tisztelettel K. S.

A katonai érdemkereszt másodsor. Bécsből jelentik: Öfelsége elrendelte, hogy ezentúl a harmadosztályú katonai érdemkeresztet másodsor és harmadosor is adományozza, amit a kereszt szalagján alkalmazandó egy vagy két arany csattal fognak jelezni.

Az aradi mérnök egyesület lakása. Az aradi építész és mérnök egyesület lakását akar bérelni a város színház épületében. 12 évre akarja a lakást, melyért 1200 korona évi bért fizetne. Ennek kérdésével ma foglalkozott a gazdasági szék és kimondta, hogy nem javasolja a tanácsnak a 12 évi bérletet, hanem maximumisan 6 esztendeit. A felajánlott bérösszeget elfogadja, azonban a szükséges átalakításokat a mérnök-egyesület saját költségén köteles végeztetni.

A gabona megőrlése. Arad város gazdasági széke Zubor Andor adóügyi tanácsnok elnöklésével ülést tartott melyen szóváltették, hogy a város csak 3 hónapra ad őrleési igazolványt azoknak, akik gabonát szereztek. A bizottság megkeresi a polgármestert, hogy járjon el és hasson oda, hogy engedély adassék az egész évi gabonameennyiség megőrlésére.

Halálozás. Szikszay Lajos nyugalmazott mácsai jegyző, földbirtokos, életének 61-ik évében Bécsben elhunyt. Turkevén, a református egyház szertartásai szerint helyezték örök nyugalomra. Béke lengjen porai felett. özv. Farkas Gergelyné Szikszay Etel, özv. Boross Istvánné Szikszay Juliánna, özv. Strausz Gyuláné Szikszay Erzsébet testvérei. Nagy Lajos, Király Berenc, özv. Fekete Gerzsonné unokatestvérei. Acs Albert és neje gyermekeivel, Czihai Károly és neje, Kuszka István dr., Gajzágó Jenő és gyermekei, sógorai illetve sógoronói.

Megmarad az igazolvány. Arad város többbizben felirt a belügyminiszterhez és átirta a temesvári katonai parancsnoksághoz, hogy az Arad—Temesvár közt közlekedő vonatokon szüntessék meg az igazolvány rendszert, mert a város közigazgatási és törvényhatósági bizottsága ezt feleslegesnek tartja a háború negyedik évében. A nemesvári katonai parancsnokság ma érkezett átiratában arról értesíti a város vezetőségét, hogy katonai okokból, az igazolvány rendszer fenntartását kell továbbra is követelni és sajnálatára, a város kívánságának nem tehet eleget.

Ügánnyek — akik nem tértek be. Ez év májusában nagy riadalmat keltett Kürtös községben egy betörő banda garázdálkodása. A betörők Mladin Livius és Kerpel Albert kereskedők üzleteit nyitották fel és mindkét helyiséget alaposan kifosztották. Amikor Kerpel Albert üzletében működtek, Kerpelék, akik az üzlet mellett laknak felébredtek a zajra, de nem mertek bemenni, mert látták, hogy a betörők többen vannak. A betörők azonban már a lakás ajtaját is fessegetni kezdték, és ekkor Kerpel nagy lármát csapott és a esendőrkért szaladt. Ez alatt a betörők elmenekültek. A esendőrk megindították a nyomozást és ennek során Csurár Csukurt, Csurár Zenoviét és Trezsát, fogták el a kürtösi cigánytelepen. Igen sok gyanúok szólt amellet, hogy ők voltak a betörők. Ma volt ügyükben az aradi királyi törvényszéken a főtárgyalás Bittó József táblalabíró elnöklete alatt, és a bíróság Timár Zoltán dr. védőbeszéde után a vádlottakat felmentette a vád alól és nyomban szabadon engedte.

Tankönyvek az összes helybeli és megyei tanintézetek részére kaphatók Oláh Sándor és Társa könyvkereskedésében. Telefon 2—30.

A Fodor Emma-féle magániskolában a beiratások fiúk és leányok részére; a beiratások iránt érdeklődni lehet: Fischer Mór üveg- és porcellán kereskedőnél. Neuman palota.

Hír a hadifogságból. Czukor Lószef Lajos, Czukor Albert aradi kereskedőnek a fia, mint a kizárólagos egvényes önkéntese orosz fogdába került és Berzowka városból itt levelezőlapjár arról értesít szüleit, hogy jól érzi magát. Együttal kéri, hogy a vele együtt fogdában levők hozzátartozóival is tudassák ugyanezt. A levelezőlapot aláírták Halbert Sándor (Dézna), Gábor Géza vasúti mérnök, Urzuleszku Ignác és Urzuleszku Elek (Pankota), Gutmann Dávid (Arad, Munkács utca 3.)

A Renlow-Kooka cirkusz — mint jeleztük — augusztus 23-án, csütörtök este tartja meg yitő előadását. Pótlólag jelezzük, hogy jegyek előre Bloch H. cég papirkereskedésében kaphatók. Tolongás elkerülése végett ajánlatos, hogy a közönség a jegyet előre megváltassa.

Legújabb divatlapok Kerpelenél.

Értesítés. Jacobi Gyula vízszázippt fogtechnikus megérkezett, fog-műtermét megnyitotta. 4565

MOZGOKEFSEINHAZ.

Gyöngye emberek. (Nordisk dráma az Apollóban.) Azoknak az embereknek drámáját tárja elénk a mai kép, akiket a munka annyira lebilincsel, hogy idők múltán csak a munkát és csak a munkát ismerik és csak annak a gyümölcsét tekintik boldogítóknak. Természetesen a mellett aztán elhanyagolják családjaikat, gyermekeiket és a pénz hatalma nem tudja már őket boldogítani. Ennek a tételnek mintegy bizonyítása az a szövevényes

tárgy dráma melyben ma megismerjük a folyton, kitartóan dolgozó apát, az elhanyagolt, aszonyt és a züllésnek indult fiút. Hosszu és tövises kálváriát járnak, míg annyira jutnak, hogy a család feldúlt boldogsága helyre áll és minden jóra fordul. Ez a téma élvezetesen szép feldolgozásban kerül a közönség elé és alkalmas arra, hogy rokonszenves modorban figyelmeztessen és tanítson. A nagy kép mellett egy bájos vígjáték is szerepel a műsoron "A gyorsfűtő" címmel, főszerepét az örökké ifjú Erika Glaessner játssza, akiről tudva vagyunk, hogy méltó utóda a Nordisk társaság elhunyt művésznőjének, Dorrit Weixlernek. 3

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Az Adria Biztosító Társulat választmányai ülésében az igazgatóság a lefolyó üléstőre nézve ideiglenes zárszámadásról tájékoztatt be, az 1916. évre vonatkozóan a zárszámadások még nem voltak elkészíthetők. Az igazgatóság osztalékul 160 korona kifizetését határozta el.

Praktikus ujtás. A földmívelési miniszter hasznos ujtást valósít meg. A gazdasági ismétlő iskolákat méhekkal kívánja ellátni, hogy a 12—15 éves növendékek a méhekkal való bannást elsajátítsák. A mai cukor szükségben az eszme igen életre való.

A szerkesztésért felel:

Stauber József

A Hátszegi Felső Kereskedelmi Iskolával és Női Kereskedelmi Szaktanfolyammal

kapcsolato.

Internátus.

Elátási díj 1000 korona. A főbb felügyelete alatt külön konyha menza. Érettségi vizsgálat. Állásközvetítés. Beiratás levél útján is eszközölhető. Prospektus ingyen. A délkeleti Kárpátok legzöldebb és legégszesebb vidékén.

Egy teljesen berendezett, jó berendezésű, nagy vevő körrel bíró, modern

Elekvizsgyár

minden hozzátartozó felszereléssel, továbbá egy új, modern adómentes

háza

bevonulás miatt 4451

eladó.

Bővebb felvilágosítással:

Lusztbader Adolf

Arad, Révay-u. 2. sz. alatt szülői.

Használt ólom

megvételre kerestetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

5—1917. alapít. sz.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

A néhai Weitzer János ardvárosi jótékony és közcélú alapítványról alkotott s a m. kir. belügyminiszter ur által 36383—1917. sz. alatt jóváhagyott alapító levél 3-ik szakasza (c. csoport) 3-ik pontja alatt megjelölt 2400 korona segély összegéből létesített Hat egyenkint 400 (Négyszáz) koronás ipariskolai vagy technikai szakintézet látogatására szolgáló segély összeg elnyerése iránt ezennel nyilvános pályázatot trunk ki.

Ezen segély elnyerésére pályázhatnak oly vagyontalan aradi

polgári fiu gyermekek, kik egyrészt ipariskolát, vagy technikai szakintézetet szándékoznak látogatni, másrészt ipari és technikai képzettségük tökéletesítése érdekében tanulmányi utazásokat szándékoznak tenni.

A pályázati kérvények folyó évi augusztus 31-ig bezárólag Arad város polgármesteréhez, mint a Weitzer János jótékony alapítványi bizottság elnökéhez nyújtandók be.

Kérvényezők tartoznak igazolni:

a) hogy aradi lakos szülőktől származnak, nem tevén különbséget, hogy a szülők élnek-e, vagy meghaltak,

b) hogy úgy maguk, mint szülei, amennyiben élnek, vagyontalanok,

c) hogy kezdő ipariizók, vagy kezdő ipari munkások,

d) kötelesek kérvényükben megjelölni, hogy mely iskolában, gyárban, vagy műhelyben ohajtják képzettségüket tökéletesíteni s igazolni, hogy felvételük a megjelölt helyen biztosítva van

e) kötelesek az előképzettségüket igazoló bizonyítványt, továbbá

f) születési bizonyítványt, g) erkölcsi bizonyítványt bemutatni,

h) kötelesek kérvényükben ki-

jelenteni, hogy tanulmányaik befejezése után ipari tevékenységüket Magyarország területén folytatják.

A fenti segélyek elnyerése után a segélyezettek kötelesek iskolai, vagy munkaadói bizonyítvánnyal igazolni, hogy tanulmányaikat tényleg megkezdtek, folytatják és kötelesek tanulmányaikról s tapasztalataikról a Weitzer János alapítványi bizottságnak jelentést tenni.

Weitzer János jótékony és közcélú alapítványi bizottság 1917 évi július hó 1-én.

Varjassy Lajos s. k. polgármester.

A szépségapóias tika a feinasznált szepítőszeres helyes megválasztásában rejlik!

Rozsnyay kitünő Serail arc-szepítő különlegességei

mind kipróbált jó hatású készítmények, amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arc-enőse. Kis tévely 1:50 kor. Nagy tévely 2:50 k.

Rozsnyay Serail krémje nappali használatra. Egy tévely ára 2 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 3 kor. 50 fill.

Rozsnyay Serail opora. Lehelet finomságu. Crém, fehér, rózsás és testszelvényes. Egy dob. ára 2 korona

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, Ibolya, Loin du bal, orgona, piros rózsas, Serail. Uvegie 1 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél: 1846

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-ter.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.

Peppo hintőpor . . . . . 1 kor. — fill.

Katonáknak Szőrvesztő-

fontos tudni, hogy

ruhájuk

szőrvesztésére legjobb szer PETRIS folyadék, ára 2 kor. és HADAR hintőpor, ára 2 kor.

Depillor.

E kitünő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt aró, nyak vagy karokról, stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. Ára utasítással 1 kor.

Fenti szerek kaphatók a kizárólagos készítőnél:

Hajós Arpád gyógyszer-tárában

Arad, Andassy-ut 22. szám.

Renlow és Tarsa főle

NAGY CIRKUSZ

külvonattal Aradra érkezik és a II. Vilmos császár (vott Béla-törén), bejárt a lovasut oldalán öt napon át előadást tart.

Elsőrendű nagy utazó vállalat, kitűnő és elsőrendű művészek és attrakciók, felülmúlhatlan díszített lovak, oroszlovak, szamarak, majmok, kutyák, papagályok és macskák. —: Csütörtökön, augusztus 23-án este 7,9 órakor megnyitó előadás, itt még nem látott világvárosi műsorral. —: Jegyek előre válthatók BLOCH H. papirkereskedésében, ARADON.

Arad legrégebbi kerékpár, varrógép és Gramophon raktára. Villanyvilágítási vállalat.

Hammer Vilmos

műszerész

Szabadság-tér 5-6.

Telefon 96.

Veszak törött és használt gramofon lemezt K. 0.50 darabját.

Egyedüli képviselő a világ legjobb gyártmányú gépeiből. Columbia és Irangyalos jegyű gramofonokból, Wafflerad kerékpárok és Pfaff varrógépek, Saphirtis „Pathefonok”, Pathe lemezek. Megérkeztek a legújabb felvételi operettek és népdalok. Király Ernőtől. Nagy raktár kerékpár alkatrészekből, gumiból és Acetylen lámpákból. Pontos kiszolgálás. Jutányos árak. Nagy szerű javító székely.

Ugyes és megbízható

segédet

keresünk vegyes kereskedésünk részére. Román nyelv ismerete szükséges. Ajánlatok

Moskovitz Ignácz és fia

cég címére Halmagyacsuc

küldendő, illetőleg igények megjelölésével. 5491

16377—1917. k.

HIRDETMÉNY!

A magyar kir. miniszteriumnak a gyapjúkészletek forgalomban hozatalának korlátozása tárgyában kelt 1157—1917. M. E. sz. rendeletét 1909—1917. M. E. sz. rendeletével a következőkben módosította:

Az 1000 kg.-nál nagyobb bruttó súlyú készletekre is kiterjesztetik a gyapjúkészletek és a cserzett gyapjusbőr (prém-bőr) hulladékok forgalombahozatalának korlátozása és az értük követhető legmagasabb árak megállapítása tárgyában kiadott 1157—1917. M. E. számu rendelet (1. a Budapesti Közlöny 1917. évi április hó 4. napján megjelent 78. számában) 4. paragrafusának az a rendelkezése, hogy azokat a gyapjúkészleteket, amelyek egyes minőségeinek bruttó súlya 1000 kg. vagy ennél kisebb, a Gyapjúközpont megbecsülteti és ezen az alapon a felajánlónak árajánlatot tesz és megegyezés esetében a féllel végleg elszámol. Ennek megfelelően az idézett rendelet 4. paragrafusának az a további rendelkezése, hogy az egyes minőségenként bruttó 1000 kilogramm felüli tételek egyenként gyárilag kimosatnak és azok minőségét és végleges árát a gyapjubecslő bizottság állapítja meg; csak abban az esetben nyer alkalmazást, ha a felajánló és a Gyapjúközpont között a felajánlott gyapjúkészlet vételárára vonatkozólag nem jön létre megegyezés.

Arad, 1917. július hó 28.

Green, főkapitány.

Bükkfahördők

káposzta, gyümölcs, zsír stb. részére. :-

5 kg. gyümölcsládák állványok

szőlő és gyümölcs el-tartásához, legolcsóbb napi árakon ajánl: 5569

Munk R. és Tarsa,

faárugyász Karánsebes.

20214—1917. k.

HIRDETMÉNY!

A m. kir. miniszterelnök ur 2637—1917. számu rendeletével az 1883. évi XX. t.-cz. 9. szakaszában a nyulra és fácánra vonatkozólag február hó 1-től aug. hó 15-éig terjedően megszabott tilalmi idő 1917. évre nézve augusztus hó 31. napjáig bezárólag meghosszabbította.

Aki ezen tilalom ellen vét, 100 koronáig terjedő pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén 5 napi elzárással büntetettetik.

Arad, 1917. augusztus hó 14.

Green, főkapitány.

5 darab

egyenként 65—70 Hl-ig

ászk hordó

Honetön eladó.

Bővebbet Körösvölgyi pálinkaraktárban Aradon. 5475

18778—1917. k.

HIRDETMÉNY!

Arról értesültem, hogy az állatvásárookra való felhajtás alkalmával általában kezd válni az a régi szokás, hogy a tejelőállatok tőgyét az állat jó tejelőképességének bizonyítása céljából mesterségesen felduzzasztják, szobaniforgó eljárás úgy közzgazdasági és állatkereskedelmi, valamint állatvédelmi szempontból egyaránt káros, az állatok egészségi állapotát is veszélyezteti, azoknak nagyjokú felesleges kintzásával jár. Ennélfogva a magyar királyi földművelésügyi miniszterium 52605—III. A—1—1917. sz. rendelete alapján megtiltom a tehenek tőgyének mesterséges felduzzasztását, történjék az akár eszközök, vagy szerek alkalmazásával, akár ki nem fejtés által, illetve a szopósborjunak az anya tőgyétől való távoltartásával, vagy bármily más módon.

Aki ezt a tilalmat megszegi vagy kijátsza, az amennyiben cselekménye súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és ezen rendelet alapján 200. kor.-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetethető.

Arad, 1917. évi augusztus 3.

Green, főkapitány.

20714—1917.

HIRDETMÉNY.

Az 1917. évi július hónapban engedélyezett italmérések várható forgalmáról az aradi m. kir. pénzügyőri biztosság által küldött összeirású jegyzék 5 drb. ívét az állami jövedékről szóló 1899. évi XXV. t.-c. 17. paragrafusa és az erre vonatkozó utasítás 17. paragrafusa értelmében 1917. aug. hó 16-tól számítandó 8 napra a városi fogyasztási adófelügyelő-ségnél közszemlére azzal tesz-szük ki, hogy azokat az érdekeltek, névszerint Dürr Gusztáv, Oppenheimer Rezső és Schvarcz Aladár, Galisz János, Hermann Antal, Karabin Jánosné, Novák Gusztáv, Piam Béla és Radivoj Já nosné, kik kalmérésre engedélyt kaptak, nemcsak megtekinthetik, hanem az azokban kitüntetett forgalmi adatokra nézve úgy nevezettek, mint az aradi kereskedelmi testület és az ipartestület is nyújthatnak be a fentebb jelzett idő alatt a városi fogyasztási adófelügyelő-ségnél észrevételeket.

Arad, 1917. évi augusztus hó 11-én.

A városi tanács.

Bartháné kozmetikai műterem, Batthyány-u. 10.

Szépségápolás. Arcmasszage. Hajfestés

Szeptől, mitessert, pattanást, hámlasztás által elmulasztok. Aramb-lasztást 1 óra alatt is eszközölök. Öregedő arctól ráncokat el-tüntetlek. Tanácsot és szereket vidékre is házassággal adok. Bartháné.

Ingtalan forgalom!

Elfogadok megbízásokat; házak földök, szőlők és erdők eladására és azoknak vételére.

Keresek: Nagyobb városi bérházakat, magán-házakat, szőlőket. — Ajánlok: Kisebb városi bérházakat, szőlőket, vidéki elsőrangú emeletes vendéglőt 10 felszerelt szobával, vidéki házat üzlettel.

1000 hold szántóföldet,
300 hold szántóföldet,
130 hold szántóföldet.

Szives megbízásokat kér teljes tisztelettel

Ungár József

keres. és ing. forg. ügynöksége Arad, Varjassy L.-u. 39. Interurbán telefon 1128.

Használt ólom

megvételre kerestetik!

Mélyen tisztelt Háziasszony!

„EFFENDI“ Seprő

a legjobb munkát végzi, mert a seprők legjavát képi.

„EFFENDI“ Seprővel

ha kísérletet tesz, életében más seprőt nem vesz.

„EFFENDI“ névre

ügyeimi kérem, a mi látható minden seprőnyélen.

„EFFENDI“ Seprőt

fűszer-, festéküzletekben tartják, hol vásárlását örömmel várják.

4497

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

As apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.

Minden szó hirdetései ára 20 fillér. Vastagabb betűkkel 20 fillér.

A vastagabb betűkkel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.

A legkisebb hirdetés ára 1.20 korona.

Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.

Hirdetéseket délután 1/2 óráig vehetjük fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

„Összinté parvátság” jeligére levél van a kiadóban. 5558

„Ugy szerencsénk boldog lenni” levele van a kiadóban. 5560

„Megértés”-ne levele van a lap kiadóhivatalában. 5574

„Eldölgőnek” sürgős levele van. 5591

„Tavaszvárásnak” levele van a kiadóban. 5584

Kimondottan
csinos urasszonyka tüzer, vagy snedig huszárságot érdeklő, lemerésűt keres. Választ „Jukker” jeligére a kiadó továbbit. 5002

Mely intelligens
korrekt vagyonszeres uriember támogatásra vigádkelő csinos urasszonykát tisztességes intim barátság fejében annak választást kéri a kiadóba, lapban jelezve. „Beryárkirálynő”. 5008

Alkalmazást keres.

Takarítás
esetleg kórházba bejáró főzőnő ajánlkozik. Cim a kiadóban. 5567

44 éves
rokkant katona uradalomba ajánlkozik gazda, csész, vagy raktárnak azonnali beépítésre. Morocz József Munkástelep, Ocskai László-utca 1., Arad 5. 5566

Alkalmazást nyer.

Szoptató anya
azonnalra keresetk. Jelentkezni Orczy-u. 8. sz., földszint 1. sz. 5559

Házvezetőnő
intelligens, keresetk. azonnali beépítésre, ki a háztartás minden ágában jártassággal bír. Ajánlatokat „Házvezetőnő” jeligére a kiadóba ker. 5561

Melyből pénzintézet
perfect gépirókészítést keres. Cim a kiadóban. 5563

Keresek
egy tisztességes okleveles nevelőnőt, a ki két gyermekemet a II. polgar. osztályra előkészítene. Fizetés 40 korona havonta és teljes ellátás. Cim: Gurgu Avramus lelkészné, Zarándokos (Aradm.). 5569

Keresek
vidékre intelligensabb izraelita árvalányt, vagy egyedül álló nőt háztartás vezetéséhez. Varrni tudók előnyben. Ajánlatokat „Családias bántásmód” jeligére a kiadóhivatalba kérek. 5572

16-18
éves hadiárva vidéki kis családnak szobásként keresetk. hol jó bánásmódban része. Cim a kiadóban. 5580

Je házas
való fiatal ember, gyakornok állást azonnali beépítésre elnyerhet. Róth József utóda, Bötvös-u. 8. 5588

Vas
és műszerüzletben egy jóérköcsü fiú tanulókat felvétetik. Mencer A. Adolf, Pankóta. 5476

Ugyes kizsgálónőt
keres „Minerva” Kisser I. és Társa könyvkereskedés. 5577

Tisztességes,
szorgalmas mindenes vagy bejárónő, ki padló keféléshez ért, jó fizetéssel felvétetik. Batthyány-u. 23., I. em. 5020

Gyakorlott, ügyes
kizsgáló leányt vagy segédet keresek csemege- és műszerüzlet részére. Lázár Gyula, Arad. 5438

Négy középpontúlyt végzett
jóérköcsü fiú fogtechnikus-tanulónak felvétetik Wolimann Emil fogtechnikai műtermében Arad, Forray-utca 3. sz. 5489

Keresek
hadifővezetőt 14-15 éves leányával ki vidéki kis háztartásban minden munkát vállal. Cim a kiadóhivatalban. 5546

Lakást keres.

Elegánsan
butorozott, feltétlen tiszta szobát keresek. Fűrdőszobával és lehetőséggel szanzorával. Ajánlatokat Miltár verpflegsmagazin 3. Arad-vár. 5578

3 szobás butorozott
lakást, fűrdőszobával, konyhával a belvárosban, sürgősen keres megbízásból a Messenger-boy vállalat, Deák Ferenc-utca 8. 5003

3-4 szobás
lakást mellékhelyiségekkel keresek azonnaira, esetleg november 1-ére a belvárosban. Közvetítő díjaztatnak. Cim a kiadóban. 5525

Kiadó lakás.

Csinosan
butorozott alkofos szoba, fűrdőszoba használatra, kiadó. Weitzer János u. 12. 5576

Kis-é
2 különbejáratu modern, csinosan butorozott utcai szoba kizárólag uriembernek. Cim a kiadóhivatalban. 5562

Vétel és eladás.

Ajánalom
legjobb minőségű póstaadalmat 1-10 kg. csomagoláshoz, legolcsóbb árban. Ezen cikkhez ügyvédök: keresek. Poliak Sándor, Nádor-utca 14. 5272

Kéveset használt
gummierekki gyermekkosci eladó Barcsenyi utca 31. sz. alatt. 5581

Tölggy- és cser-makk
területeket bérbe veszek, esetleg felszedett makkot bármily kis és nagymennyiségben veszek. Ajánlatokat kérek. Goldis Kornél, Nadab. 5541

Stamoni részle
és minden zenemű-apható. Deák Béla könyv- és papírkereskedésben, Arad, Forray-utca. Telefon 902. 4421

Veszek
használt, átfűrt, boros, sörs, ásványvizet és hordó dugokat 6 koronáért kilogrammonként. Kuideményeket az Aradi Közlöny továbbit. 5000

Tégla
jóminőségben, nagy és kis mennyiségben, jutányos árban kapható. Jiraszek Iroda Lovarda-u. 1. szám, telefon 1097, vagy Lázár Iroda, Hassinger-utca 5. szám, telefon 747. szám. 3783

8-50 koronát
fizetek egy gram legfinomabb aranyért. Zálogédukat a legmagasabb áron veszek. Brandes órák- és ékszerész, József toherceg-ut 12. szám. (Lutheránus templom mellett.) 5518

Gyémántok és brilliántok
a legmagasabb árban veszek. Brandes D. József-főherceg-ut 12. Lutheránus-templom mellett. 5517

Finom csemege-só
kapható Winkler József szőlőgazdaságban. Arad Batthyány-utca 11. 5547

Ingatlan.

Szobák
13 kat hold, Ménéson eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban. 5565

Uj ház,
tiz évig adómentes, ugyanott egy új kéreknár eladó. Vágóhid-u. 4., (a városi kertészet közelében) 5573

Eladó
a vasút közelében jól jövedelmező ház, nagy szőlőskerttel. Cim a kiadóban. 5579

Eladó
egy villanyerőre berendezett daráló malom kényelmes lakással és gazdasági épületekkel, kertészlakkal, szép nagy telekkel, gazdálkodásra igen alkalmas. Jó közlekedési út mellett. Cim a kiadóban. 5390

9 holdas szőlő
kolnával, berendezéssel nagy pincével 600 hektó hordóval, a gyoroki motorállomástól pár lépésre, cirka 60,000 korona, évi term. esei együtt eladó. Bővebbet Arad, Forray-utca 6. 5345

Kálmán János u. 43. sz.
adómentes, jól jövedelmező ház, eladó. Bővebbet Verbőczy-u. 2. Telefon 589. 5470

Ellátás.

Teljes
ellátásra fogadok 2 iskolás leányt, vagy 2 felnőttet, zongora használatra. Cim a kiadóban. 5564

Iskolás leánykát
vagy fiút felveszek teljes ellátásra. Szabadság-ér 5-6., Sztara Julcsánál 5571

Ellátás.
Nyugalmazott ízr. tanító bármely középiskolába 1-2-3 fűt a tanulmányokban leendő szakzszerű segédkezés mellett teljes ellátásba vesz fel. Lakás: Arad, Thököly Imre-utca 11. szám, II. udvar jobbra. 5575

Vidéki ur család
kis iskolás leánykáját, esetleg két testvérrel, teljes ellátásra elfogad előkelő állami tisztviselő, kinek okleveles tanítónő leánya zongorában is oktathat. Cim a kiadóban. 5582

Középlekolei
tanulókat ellátásba vesz tanítónő. Cim a kiadóban. 5454

Két iskolás
leány teljes ellátásra felvettetik gyermektelen házaspárnál. Bővebbet Klein Ferenc Bötvös-utca 5. 5510

Iskolába járó
intelligens ur leányokat teljes ellátásba veszek, özv. Dr. Balog Benőné Kis-utca 5a. szám. 5512

Oktatás.

Zeneakadémiait végzett
zongoratanítónő még pár órával rendelkezik. Cim a kiadóhivatalban. 5486

Üzletek.

Gróf Tisza István-ut 2. szám
italmérés és szálloda, étterem, november 1-vel kiadó. Érdeklődni ugyanott. 5459

Különléle.

Külsőbejáratu butorozott
szobák kiadó. Ugyanott egy frakk öltöny eladó. Cim a kiadóban. 5585

Apróhirdetések
az „Aradi Közlöny” részere felvétetik a Messenger-boy roduban, Deák Ferenc-u., Barna Béla hirdetés és hírszpirodájában Zrínyi-u. és a Kossuth-utcai papirtulakban.

Egy murakósi
két és fél éves mént eueréne ugyanilyen időre, esetleg idősebb murakósi kancáért a Takácsy Gazdaság, Kúrta. 5278

Gyógyászat.

Az Anceel
aranyér-kupokát mindenben pótolják a Haemorroidal-kupok, azonos összetételük folytán hatásuk is teljesen azonos, ára 8 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár Arad. 12

Az angel
fájdalomcsillapító Bengue balsamot teljesen pótolja a Hehs-Földes-féle fájdalomcsillapító balsam, teljesen azonos összetételű, mint a Bengue liniment. Ara 2 korona. Földes gyógyszerár, Hehs gyógyszerár. 12

Főzeleket

bármilyet napi áron, postacsomagokban, vasuton vagy waggourakományonkén szállít.

Ed. K. N. Buchwald,
Nákófalva. 7248

Égetett mész

egész kocsiakományokban, különböző állomásokról, állandóan

kapható

Kohn Adolf és Fia

Első délmagyarországi festék-épületanyag- és szónagykereskedés.

Temesvár-Gyárváros.

Felhívom a földbirtokos urak figyelmét, hogy

tököket

waggonszámra, bármily mennyiségben veszek.

Száraz, sós hal

élő halak

nagy választékban érkeztek, melyet üzletben árúsítok.

Luttvák József,

Aztales Sándor-utca 3. laterurbán telefonszám 615. Péntek estétől szombat estig zárva. 1066

Nyomdai

tanulóleányok

jó fizetéssel

felvétetnek

Cim a kiadóban.